

Savisaare valitsus rajab riigile vundamendi

Inara Luigas:
Majandusboom
tõi kaasa
vaesumise
Lk 2

Politoloog Anu Toots
poliitilisest
lähitulevikust
Lk 4

Heimar Lenk
Valgamaa
pensionäride
rõõmurullidest
Lk 7

Helle Kalda
mõõdutundetust
maksutõstmisest
Lk 2

AJALOOLINE ÜLEMINEKUVALITSUS: 3. aprillil korraldas endine peaminister Edgar Savisaar (*keskel*) Jaan Poska majas piduliku koosviibimise oma valitsuse ministritele ja abikaasadele. Vasakult justiitsminister Jüri Raidla, riigiminister Raivo Vare, rahandusminister Rein Miller, põllumajandusminister Harri Õunapuu, sideminister Toomas Sõmera, tervishoiuminister Andres Ellamaa, transpordi- ja sideminister Tiit Vähi, haridusminister Rein Loik, kaubandusminister Ants Laos, peaminister, teine keskkonnaminister Tõnis Kaasik, sotsiaalhooldusminister Siiri Oviir, materiaalsete ressursside minister Aleksander Sikkal, minister Artur Kuznetsov, esimene keskkonnaminister Toomas Frey, majandusminister Jaak Leimann. Foto: Indrek Veiserik

3. aprillil
möödus 20
aastat Eesti
Vabariigi taas-
iseseisvumisele
viinud valitsuse
moodustami-
sest.

Edgar Savisaar
oli peaminister
aastail
1990–1992.

Sel puhul
toimus
Tallinnas
Teaduste
Akadeemia
saalis pidulik
konverents,
millest võtsid
osa Savisaare
valitsuse
liikmed,
teadlased ja
tunnustatud
ühiskonna-
tegelased.

LOE lk 6

Mardna: Paberretseptid jäägu ka alles

Viimasel ajal on palju räägitud digiretseptidega seotud hädadest. Rahvas on enamasti seda uut süsteemi kirunud. Ametnikud aga loomulikult ainult kiitnud – et kui kole õige ja hea asi see on. Võtsin siis ette ja uurisin Tallinna Arstide Liidu juhatuse liikmelt doktor Peeter Mardnalt, milliseid plusse ja miinuseid tema digiretseptidega seoses näeb.

IVARI VEE
ivari@kesknadal.ee

Minu küsimusele, kas tööpoolest on digiretseptidega saavutatud mingi tõsine kokkuvõtte, või on asi vastupidi – keegi (IT-firma) on sellelt muudatuselt kopsaka rahasumma taskusse pannud, vastas doktor Mardna, et tema isiklikult küll ei näe, kust see tohutu kokkuvõtte tuleb.

Räägitakse ju, et suuresti säästetakse paberi pealt, kuna

arst patsiendile paberretsepti ei väljasta. Kuid samas on arstil kohustus anda patsiendile kasutusõpetus: kui mitu tabletti ja mitu korda päevas on vaja sisse võtta, millised on vastunäidustused jne.

See instruksioon kirjutati varem retseptile, nüüd aga trükitakse arsti poolt välja A4 formaadis paberile. A4 võrdub aga 3–4 retseptiplangiga. Järelikult ei ole siin juttugi paberi kokkuhoiust – pigem vastupidi.

Tobedad soovitusel ja otsitud põhjendused

Teiseks on Mardna sõnul äärmiselt tobe IT-meeste „soovitus“ mitte kirjutada retsepte välja kella 10-st 14-ni. Siis on kõige rohkem arvutikasutajaid ja „tänu“ sellele olevat see kõige tõenäolisem aeg arvutite kokkujooksmiseks ning selleks, et info ei jõua apteeki või andmepanka. Mardna ütles, et seda soovitusi ei saavat küll kuidagi täita, sest arsti tööaeg võib olla just selles ajavahemikus ja ta ei saa ju neid digiretsepte kusagil kodus kirjutada. Üldse tundub doktor Mardnale, nagu oleks peamine puudus see, et IT-firma on kasutanud puudulikku andmeid või teinud valearvestused.

Kolmandaks – põhjendus, et arstil on digiretsepti puhul patsiendist absoluutne ülevaade, et arst näeb, kas tema poolt välja kirjutatud ravim on apteegist välja ostetud ja et tänu sellele on tohtril nüüd täielik ülevaade, kas haige tema ettekirjutusi täidab. Mardna ütles, et kiirabiartside sõnul olevat küllalt palju inimesi, kes küll ostavad ravimid välja, kuid ei kasuta neid, vaid asutavad oma koju terveid kasutamata ravimite ladusid. Nii et ka see põhjendus olevat küllaltki otsitud. Ainsad, kes dr Mardna sõnul digiretseptidele üleminekust tõsiselt võivad, on apteekrid, sest neil jääb tööd kõvasti vähemaks – pole enam vaja teha andmetöötlust, et

Haigekassale infot saata.

Viirus on ohtlik mitte ainult inimesele, vaid ka arvutile

Ja loomulikult kõige suurem puudus, mille doktor Mardna välja tõi, on seotud elementaarselt tehniliste küsimustega. Teda teeb murelikuks see, et arvutitega seotud probleemid pole vast kellelegi tundmatud. Kogu andmebaasi kandmine vaid elektroonilisse versiooni võtab arstilt n-õ taganemistee, kui, hoidku Jumal, midagi juhtub, olgu siis arvutiviirus või mis iganes...

Loe edasi lk 3

Juhtkiri

Enne buumi oli meil vara ja polnud laene

INARA LUIGAS

Riigikogu rahanduskomisjoni liige

Keskerakonna volikogu rahanduskomisjon, olles konsulteerinud Eesti Panga esindajatega, jõudis seisukohale, et riiki ohustab pikaajaline võlakõh ja suutmatus endale võetud kohustusi teenindada.

Eesti majandusruumi koguvõlgnevus on suurusjärgus 300 miljardit krooni. Ainus lootus seda täiel määral ja probleemideta tasuda on tugeva majanduskasvu taastumine. Puudub aga konkreetne visioon ja selle kujunemises on palju põhjust kahelda.

Eesti saab oma potentsiaalse majanduskasvu järgmistel aastatel rajada üksnes tugevale ekspordile. Peamiseks takistuseks selle strateegia elluviimisel aga on, et tugeva ekspordi abil üritab oma tänaseid majandusraskusi lahendada enamik meid lähemal ja kaugemal ümbritsevaid riike. Selleks et saaks edukalt ekspordida, peab keegi soovima importida. Täna ei ole silmapiiril ühtegi importijat, on ainult eksporditjad.

Asjaolu, et Eesti riigil suur võlakoorem puudub ja et enamiku võlga on võtnud erasektor, ei muuda meie majandusruumi olukorda paremaks. Võlg on võlg ja tuleb tagasi maksta. Kui laenu saanuks riik, oleks saanud suuremal määral kontrollida laenu tootlikkust ja selle tagasiteenimise olemasolevat kergem. Kuna aga laenuvõtjaks on olnud erasektor, siis paraku paigutati enamik laenu rahast mittetootlikul viisil – elamumajandusse ja tarbimisse. Kuna „äräsöödud raha“ võlga tagasi maksta ei aita, võib laenu tagasimaksmine kujuneda suureks probleemiks.

Eestis võtsid buumiperioodil kõige rohkem laenu just jõukad majapidamised. Samas on praeguseks suur osa neist jäänud palju vaesemaks ja neil on tekkinud suuri raskusi oma laenukohustuste täitmisega. Täna veel „vingerdatakse“ – s.t. leitakse teatud reserve ja sääste, otsitakse raha kokku tuttavate ja sõprade käest, ühtesid laene tasutakse teiste abil. Varsti on ette näha olukorda, kus selliste lahenduste leidmine muutub üha raskemaks. See võib kaasa tuua võlgade seisu plahvatusliku suurenemise. „Hapude laenude“ hulk on tänases Eestis väga vaieldav suurus. Paljud laenuprobleemid on meil praegu n.ö varjatud seisus. See tähendab, et kui klient ei suuda küll oma kohustusi täita, kuid on käinud pangas lahenduste üle rääki-

mas, siis suure tõenäosusega ei kajastu see mure „hapude laenude“ statistikas. Selliseid n-õ kahtlasi laene on aga palju. Ka pangad on huvitatud probleemlaenude osakaalu väiksemana näitamisest ja on endale selleks otstarbekas asutanud tütarettevõtteid – probleemlaenu ja tagatisvarad viiakse tütarettevõtete bilanssi. Kõigil ülaltoodud ja ka mitmetel muudel põhjustel tundub situatsioon Eesti praegusel laenu turul ilusam, kui ta tegelikult on.

Eestis on inimestel ka varasid, mida võiks müüa ja millest saadud rahast oleks võimalik võlgu maksta. Kahjuks ei jaotu varad ja kohustused inimeste vahel ühtlaselt – paljudel on ainult kohustused ja vähestel on kohustuste suurus ületavat vara. Tulenevalt sellest ole õige eeldada, et varadega on võimalik kohustusi katta. Kui Eesti majandus ei suuda kiirelt tõusma hakata ja väärtusi looma asuda, siis on väga paljusid inimesi puudutatav võlakollaps vältimatu.

KESKMÖTE:

Kuidas saame väita, et meie lausliberaalne buumimajandus on Eestit edasi aidanud?

Eesti Panga hinnangul tuleks meie koguvõlgnevust suurusjärgus 300 miljardit krooni netovõla saamiseks kõrvutada varade mahuga suurusjärgus 200 miljardit krooni. Varad paiknevad nii Eestis kui ka välismaal. Sel viisil Eesti võlgnevusele hinnangut andes tuleks netovõlak hinnata 100 miljardit krooni.

Ülaltoodud loogikast lähtudes leiab Keskerakonna volikogu rahanduskomisjon, et kui Eesti majandusruum näiteks müüks oma varad ja maksaks ära võlgu maksimaalsel määral, siis pärast kõigi varade müüki oleksime tühjade kätega, lisaks veel võlgu 100 miljardit krooni. Enne laenu buumi ei olnud meil laene, kuid mingi vara ju oli. Milline iganes oli selle väärtus, kuid see oli igal juhul suurem nullist. Täna oleme, tinglikult öeldes, varatud, ja veel ka 100 miljardi krooniga miinuses.

Kas selle põhjal tõepoolest saame väita, et meie lausliberaalne buumimajandus on Eestit edasi aidanud?

nädala nupud

Reformikate kõrgeid palku meedia ei märka

Keskerakonna peasekretär Priit Toobal ütles, et Tallinna linnapea Edgar Savisaare palgast rääkimise asemel peaks meedia kirjutama peaminister Andrus Ansipi töötasust. "Ansipi palk on Tallinna linna- pea palgast suurem, kuid iseküsimus on, kes on oma palga välja teeninud ja kes ei ole."

"Tallinn suutis eelmisel aastal väga operatiivselt reageerida kiirelt kasvavale tööpuudusele. Sel ajal kui valitsus pole kriisikava vastuvõtmist isegi arutanud, on Tallinnal plaan olemas. Eelmisel aastal alustatud töö on juba vilja kandnud, loodud on tuhandeid uusi töökohti, inimestele antakse reaalselt ja käegakatsutavat abi," selgitas Toobal. "Ansip on päevade viisi püüdnud Eesti inimestele selgeks teha, et tegelikult on riigis kõik kõige paremas korras."

Alles hiljuti avaldas Reformierakonnale muidu lähedane Postimees uuringutulemused, millest selgub, et Eesti peaministriga on rahul vähem kui pooled Eesti elanikest. Ansip ja Ligi, kes vaid kär- bivad, on oma ülbe hoiaku ja hoolimatu suhtumisega teeninud rahvalt vaid negatiivse hinnangu," ütles Toobal. Tallinna linnapeaga aga ollakse Tallinnas selgelt rahul, mida näitavad ka viimaste koha- like valimiste tulemused.

Savisaarest märksa enam teenib ka teine reformierakondlane, pisikese Saue linnapea Orm Valtson. Tema palk koos muude tasudega tõusis möödunud aastal 10 protsenti, kokku 741 013 kroonini. Savisaare töötasu oli mullu 668 200 krooni. 2008. aastal teenis Valtson 683 963 krooni, millest põhipalk moodustas 415 300 krooni.

Kui Savisaarel on tema palga osa linlase maksukoormast imepisike, siis Valtsoni kohta seda kindlasti öelda ei saa. Ometi ei häiri silmnähtav ebavõrdsus ei ajakirjanikke ega Reformierakonda. Selle asemel lasevad Reformi juhid kuulekatel ajakirjanikel teiste erakondade linna- peade ja vallavane- mate palka meedia vahendusel senthaaval üle lugeda. Reformikate endi kohta võib aga otse öelda: ei saa täis ega lähe lõhki.

Eestlase tuimalt kõrge maksutaluvus

Statistikaameti värskete andmete põhjal oli eestlaste maksukoormus 2009. aastal 36% sisemajanduse koguproduktist. Eelmise aastaga võrreldes tõusis maksukoormus koguni 4% peamiselt valit- suse otsuse tõttu tõsta aktsiise. Alates 2000. aastast püsis maksukoormus vahemikus 30-32%. Euroopa Liidu keskmine maksukoormus on 1990. aastate algusest püsinud 40-41% piirimaal.

Kesknädala hinnangul on Eesti langenud ohtlikusse spiraali - ainsaks lahenduseks, kuidas majanduskriisi leevendada, peab valitsus jõhkrat ja pidevat maksude tõstmist. Reformierakond on aastaid hoobelnud, et meil on hea elada, sest siin on madalad maksud. Nüüd ei jää Eesti enam sugugi alla Euroopa keskmisele maksukoormusele. Lõppematu maksutõusu tagajärjel on üha enam töötajaid, kelle niigi pisikeseks kärbitud palgake kulub terveni maksude maksmiseks. Kas IRL-i ja Reformi valitsuse juhtimisel on taas maad võtmas pime orja- aeg?

Riigikogu liige Helle Kalda (KE) viitab oma blogis, et maksude tasumine on näiteks Lätis saanud arulageduse märgiks. Läti ettevõtluskultuuris on toimunud murrang. Maksude maksjasse on hakatud suhtuma kui vaimselt haigesse inimesesse. Kalda hoiatab Ansipi valitsust mõeldutundetud maksupoliitika eest. "Kodanikud ja ettevõtjad on valmis raskes olukorras suuremat maksukoormat kandma, kuid seda ikka ainult seni, kuni nad tunnevad selle põhjendatud või õigustatud olevat. Kui asi läheb rumalaks ja sihipäratuks lausmaksustamiseks, võib maksustamise püüde üldse läbi kukkuda," hoiatab Kalda. Ta soovib Ansipi valitsusel äärmise ettevaatlikkusega suhtuda maksude tõstmisse, mida koalitsioon on järjepidevalt kasutanud riigieelarve kriiside lahendamiseks. "Kui parempoolne laus- liberalistlik valitsus jätkab maksude valimatut ja ettevõtluskeskkonda surmavat tõstmist, võime ühiskonnas ühel hetkel kohata protestivastuhakku maksude tasumisele üldse; see päev ei pruugi olla kaugel," ennustab Kalda.

Erakond Rohelised mööblimüüjale aastaid võlgu

Harju maakohus mõistis erakonnalt Eestimaa Rohelised AS-i Marina Invest kasuks välja põhivõla ligi 45 000 krooni ning viiviseid ligi 10 000 krooni. Rohelised ei leppinud maakohtu otsusega ja vaidlustasid selle Tallinna ringkonnakohtus.

Erakonnale Eestimaa Rohelised 2007. aasta kevadel bürootehnikat ja -mööblit müünud firma ootab raha kauba eest siiani ning on kaevanud partei kohtusse. Büroomööbli, lauaarvuti jm arve maksmise tähtaeg oli sama 2007. aasta 4. mai. 2007. aasta märtsis said Rohelised Riigikogusse. Firma Marina Invest märkis hagi, et Rohelised ei reageeri arvele, vaatamata meeldetuletustele. Rohelised omalt poolt eitavad süüdistusi, sest nad kinnitavad, et ei ole Marina Investiga ostu-müügi lepingut sõlminud. Nad ei nõustu tasuma ka viiviseid, sest poolte vahel puuduvat lepinguline suhe. Hetkel on rohelistel kõnealustest bürooruumidest lahkunud. Roheliste sõnul võib mööblimüügi firma oma vara bürooru- umide üürileandjalt kätte saada. Ringkonnakohtus on vaidlus arutluse 29. aprillil.

HIIBUSE NÄDAL

KESKNÄDAL

Address: 10130 Tallinn,

Toom-Rüütli 3/5

Tellimine ja levi: 6 177 717

Toimetajad: 6 274 573

6 274 571

6 274 583

Toimetus käsikirju ei tagasta.

Kesknädalas ilmunud artiklid

väljendavad nende autorite arvamust,

mis ei pruugi kokku langeda toimetuse omaga.

Peatoimetaja:

Urmi Reinde

urmi@kesknadal.ee

Poliitikatoimetaja:

Ivari Vee

ivari@kesknadal.ee

Uudistejuht:

Indrek Veiserik

indrek@kesknadal.ee

Toimetaja:

Tiit Maksim

tiit@kesknadal.ee

Algus esilehel

Paberretseptid jäägu alles

Samuti puuduvad arstil kontroll, kas info tema poolt välja kirjutatud ravimi kohta ikka jõudis apteeki või jäi kusagile andmepanka kinni ja inimene peab sellisel juhul uuesti arsti juurde tulema. Selliste probleemide vastu pakkus härra Mardna küll väga tõhusa regulatsioonimehhanismi: kõik kulutused, mis patsient või arst on tänu IT-probleemidele teinud, tuleb lasta vastaval IT-firmal kinni maksta. „Siis tehakse kõik väga kiiresti korda,“ ütles Mardna. Tõsi küll, kahtlane on, kas selline mehhanism meil Eestis toimima hakkab.

Digitüsteemi plussid

Samas tõi doktor Mardna välja ka digitüsteemi plusse. Esiteks, arstil on ülevaade patsiendile määratud ning tema poolt välja ostetud ravimite. On ju küllalt palju selliseid patsiente, kes jooksevad ühe arsti juurest teise juurde, ning tihti võivad erinevate arstide poolt välja kirjutatud ravimid olla lausa üksteist välisavad. Arstivastuvõtul ei pruugi aga inimene lihtsalt mäletada, milliseid ravimeid ta võtab – tihti öeldakse: „Võtan veel noid roosasid tablette ning säärast kole mõru pulbrit.“

Mardna sõnul olevat aga reaalses elus arstil ääretult vähe aega, et veel kontrollida, mida patsient manustab. Samas on võimalus selleks ikkagi olemas.

Teine küllalt suur pluss, mis räägib digiresepti kasuks, olevat see, et kui paberretsepti pidi ravimi ostmiseks reaalselt kätte saama, siis nüüd saavad ravimeid osta vaid isikukoodi teades. See teeb aga elu lihtsamaks neil inimestel, kelle eakad sugulased elavad

Mardna

kusagil kolkakülas, ja selleks, et neile rohtu osta, pole enam vaja kõigepealt retsepti järele sõita ning alles siis apteegist rohtu tuua. Nüüd saab inimese isikukoodi teades arstimi kohe apteegist kaasa võtta.

Üldiselt olevat doktor Mardna sõnul digireseptide ideoloogia hea ja progressiivne, kui uuendustega ei minda liiale. Tema sõnul ei tohi sellisele süsteemile üle minna päevapealt ja arstidele peaks kindlasti jääma valikuvõimalus. Paberretsepti ei tohi kindlasti täielikult ära kaotada.

Mardna andmeil on Eesti retseptindus kõigest hoolimata Euroopa üks parimaid. Ta ütles, et näiteks Prantsusmaal kirjutab tohter rohu nime vaid paberilipikule, paneb allkirja ning ongi kogu lugu, meil on aga selles osas kõik orunungis.

Nii et – kõik reformid, eriti veel meditsiinis, nõuavad kainet meelt ning professionaalset teostust.

Pullivend, pullipartei, pulliriik

Koalitsioon „Ettevõtte HIV vastu“ esitles analüüsi, mille kohaselt ulatub HIV-ist ja aidsist aastatel 2000–2007 põhjustatud majanduslik kahju Eestile miljarditesse kroonidesse. AINUÜKSI TULU, mis riigil ja tööandjatel neil aastatel selle tagajärjel saamata jäi, on 3,1 miljardit krooni. Koostöös poliitikauuringute keskusega Praxis valminud uuring „HIV-epideemia mõju Eesti majandusele ja tööandjatele“ võtab HIV-i ja aidsi põhjustatud kahjud kokku.

INDREK VEISERIK

Mullu kulutas riik HIV-positiivsetele osutatavate raviteenuste peale umbes 70 000 krooni inimese kohta. See teeb 1263 ravisaaja puhul kokku 88,4 miljonit krooni. Kui eeldada, et antiretroviraalraviravi saajate arv tõuseb umbes 400 inimese võrra aastas, siis vajavad 2015. aastal 4000 patsienti ravikuludeks kokku 280 miljonit krooni.

Praxis'e juhataja esimees Ain Aaviksoo sõnas uudisteportaali Delfi vahendusel, et igal aastal põhjustab HIV Eesti ühiskonnale majanduslikku kahju umbes poolteist miljardit krooni. Peaaegu sama palju on riigieelarves raha peretoe-

tusteks. Aaviksoo sõnul kasvab praeguse nakatumistaseme juures ühiskonna kulu ligikaudu 10–20 % aastas. Lähiaastatel vaja minevaid kulutusi enam ära hoida ei saa. Jääb loota ennetustööle, mis on siiski odavam kui ravimine. Mitmed ettevõtteid on HIV-ennetusele oma õla alla pannud, neid koondab koalitsioon „Ettevõtte HIV vastu“. Swedbanki personalidivisjoni direktori Signe Kaursoni sõnul näeb Swedbank suure töödandjana vastutust ja võimalust teavitada ja harida oma personali ning nende kaudu jõuda ka töötajate lähedasteni. Kesknädal imestab, kuidas on väidetavalt kõrge haridus-, kultuuri- ja moraaltasemega Eesti

nõnda kiiresti langenud pimedasse mülkasse? Miks seksuaalküsimustesse sallivalt ja vabameelselt suhtuvast Rootsist ja Taanis on erinevalt Eestist suudetud vältida HIV-i leviku muutumist epideemiliseks nähtuseks? On ju viimastel andmetel HIV võimsalt sisenenud ka nn eesti keskkonda, kui seni ekslikult arvati, et see puudutab ainult meie vene noori.

Eesti ühiskonnas muutus raha alates peaminister Mart Laari esimesest valitsusest ainsaks pühaduseks, mida kummardati ja millele paljud olid valmis oh-verdama oma tervise, perekonnaõnne, hingerahu jne. Saatuse ironiana on parempoolsete valitsuste poolt üles koetud rahakultuse tagajärjel tänane Eesti hoopis läbi aegade sügavaimas majanduskriisis. Lisaks on eestlased ka tervise poolest erinevate statistiliste näitajate põhjal osutumas üha põduramaks. Ameerika kirjanik Kurt Vonnegut võrdleb inimese elu oma

teoses „Kullisilm“ raamatuga, milles on olemas OMA LUGU ja epiloog. Sarnaseid paralleele võib tõmmata ka näiteks rahva saatusega.

Aasta-aastalt üha enam pullitegemisele ja lõbudele keskendunud Eesti ühiskond meenutab oma hoiakutelt ja suhtumiselt siiani kohati ebaküpset ja vastutustundetult käituvat teismelist.

Teadlaste hoiatuste ja karmi statistika asemel tervitab see ühiskond oma kangelasena jätkuvalt vaid niisuguseid pullivendi nagu Indrek Tarand ja pullierakondi nagu „Ühtne Eesti“. Sisutühjuse ja kõikevallutava lõõpimise tõttu ei ela eesti rahvas enam läbi OMA LUGU nii nagu 20 aastat tagasi. Ühiskond on jõudnud epiloogi, kus on kohta vaid tühjal siblimisel ja pinnapealsusel.

Mis saab epiloogi jõudnud pulliriigist edasi, sellele pimesi üksnes rahast (=euro) lobisevad paremerakonnad ei mõtle.

Anna allkiri pensioniea tõstmise vastu!

Keskerakond sai eileks kokku üle 13 000 allkirja pensioniea tõstmise vastu. Täna on see seaduseelnõu Riigikogu saalis. Kõigele vaatamata jätkavad keskerakondlased allkirjade kogumist, sest valitsus peab esmajoones tagama kõigile eesti- ja soomlastele hea ja kättesaadava arstiabi ning looma töökohti.

Keskerakonna allkirjade kogumise aktsioon näitab, et rahvas pole valitsusk koalitsiooni pensioniea tõstmise sooviga nõus. Juba mõne päevaga koguti tuhandeid allkirju.

Näiteks Tallinnas Kristiine kaubanduskeskuses korraldavad allkirjade kogumist Riigikogu liige Lauri Laasi ja Kristiine linnaosavanem Mihhail Korb.

ALLKIRJADE KOGUMINE HOOS: Rahval aitab orienteeruda Sofia Nazartšik (keskel). Foto: Ivari Vee

Kutse infopäevale Ülenurme vallas Uhtis

Keskerakonna omavalitsuskogu korraldab reedel, 23. aprillil kell 12.00

Reola kultuurimajas

(Uhti küla, Ülenurme vald, Tartumaa) infopäeva

Päevakorras

12:00-12:05

Avamine, Jüri Ratas, Keskerakonna omavalitsuskogu esimees

12:05-13:05

„Füüsilise isiku tulumaksu jaotus KOV-i ja riigieelarve vahel – mis on toimunud viimasel kümnendil? Viktor Trasberg, Tartu Ülikooli dotsent „Omavalitsusliitude ettepanekute valitsusele 2011. aasta riigieelarve eelnõu kohta“

13:05-14:05

Jüri Võigemast, Eesti Linnade Liidu tegev-direktor Jüri Landberg, Eesti Maaomavalitsuste Liidu esimees

14:05-15:00

Sõnavõttud

Osavõttust teatada hiljemalt 20. aprilliks e-postile alla.poddubnjak@riigikogu.ee

Jüri Ratas

Pekingis peeti nõu Lasnamäe trammi üle

30. märtsil toimus Pekingis Tallinna trammiprojekti komisjoni istung, mis korraldati üheskoos Hiina Riikliku Välismajanduse Koostöö Korporatsiooniga. Tallinna linnapea Edgar Savisaar tutvustas peamisi tehnilisi ja finantsilisi kavandusi selle projekti elluviimiseks – Lasnamäe trammiliini väljaehitamiseks aastail 2012–2015.

Savisaar rõhutas, et sotsiaalselt väga oluline on rajada trammiliini enam kui 100 000 elanikuga linnaosa paremaks ühendamiseks kesklinnaga. Linna transpordiameti juhataja Andres Harjo tutvustas Prantsuse konsortsiumi Sistra eestvõttel läbi viidud Tallinna trammiliini teostatavus- ja tasuvusuuringut, mis on näidanud, et trammiliin tasuks lõppkokkuvõttes ennast ära, kujunedes otstarbekaks ka turumajanduslikult küljest.

Abilinnapea Taavi Aas tutvustas trammiliini rajamiseks ka-

vandatava ühisettevõtte majanduslikke parameetreid ning võimalikku Hiina ja Eesti firmade partnerlust äriplaani koostamisel.

Pekingi Linna Projekteerimise, Disaini ja Uuringute Instituudi asepresident Yu Songwei andis ülevaate rööbstranspordi arengust Hiina pealinnas.

“Oleme valmis koos Välismajanduse Koostöö Korporatsiooniga osalema Tallinna trammiprojekti hankes,“ lubas Yu Songwei. Korporatsiooni asepresident

Feng Zechun rääkis oma riigis kehtivatest ühistranspordi standarditest. „Hiina on rööbstranspordi arendamise alal muutunud maailmas üheks juhtriigiks,“ rõhutas Zechun. „Siin välja töötatud tehnilised tingimused tuginevad Saksamaal kehtivatele standarditele, samuti ka USA ja Jaapani kogemustele. Suur osa standarditest on Euroopa Liidust üksteisele üle võetud. Turvalisus, energiasäästlikkus ja keskkonnasõbralikkus on peaesmärgid,“ ütles Zechun.

Zechuni sõnade järgi on nad valmis kaasa aitama Tallinna ajakohase ja omanäolise trammiliini rajamisele.

Trammikomisjoni istungit juhatas selle esimees Jaanus Mutli. Raepress

Korteriühistute ümarlaud Tartus 10. aprillil kell 11 Kirjandusmuuseumis

Paljude eakate, aga ka noorte jaoks on valus teema kõik, mis seostub korteriühistutega. Probleeme jätkub seinast seinale. Võtmeküsimus on, et ei mõisteta, mida korteriühistud endast kujutavad. Ei saada aru, et korteriühistud on sellesama kodanikuühiskonna alged, mille tipuks on Riigikogu.

Nõukogude süsteemist tulnud eakal on seda raskem mõista, sest ollakse harjunud, et kõik asjad pannakse paika kõrgemal ja “meist ei sõltu midagi”.

Nooremad aga ei süüvi asja sisusse ja arvavad, et vanemad inimesed on pahatahtlikud, kui soovivad täpselt teada, mida nende makstud rahaga maja heaks tehakse. Vanad majad, milles põhielanikkonna moodustavadki vanemad inimesed, nõuavadki rohkem väljaminekuid. Paraku on meie pensionid Euroopa Liidus väiksemate hulgas. Eks siit saavadki alguse arusaamatused. Eriti praegu nn masu ajal. Nendest asjade üle arutlemiseks kutsubki Tartu Eakate Nõukoda kõiki korteriühistute korteriomanikke ümarlaule

10. aprillil kell 11.00 Eesti Kirjandusmuuseumi saali (Vanemuise 42).

Esinevad Eesti Korteriühistute Liidu esindaja, linnavalitsuse ja sotsiaalabi osakonna esindajad, jurist ja korteriühistu juhataja.

Tulge julgesti, et paljud asjad selgeks rääkida!

Tiina Mürk, Eakate Nõukogu juhataja tel 55 682 756

Anu Toots: Vastupeegeldusi Kesknädala vestlusringile

Üldmuljena tundub valitud teema („Kes saab peaministriks?“) hetkel skolastiline. Arutelu ei kõneta rahvast ega jõua sisuliselt sammugi edasi Eestit painavate murede lahendamisel. Kuigi vestlejad ütlevad, et suur küsimus pole mitte see, KES hakkab Eestit valitsema, vaid MIS hakkab juhtuma, keerleb kogu kõnelus siiski peaministri persooni ümber. Kõneluse teine vajakajamine on see, et tegu pole väitlusega (mida vestlusringi formaat *a priori* eeldab) – puuduvad teisitimõtlejad ja mäng käib liialt „ühte värvase“. See teeb jutu natuke igavaks.

IRL-i positsioon

Nõus, et erakond on muutunud vähem tõhusaks ja parteidevahelises poliitikas vähem oluliseks. Teisalt – Tshaplõgin vasisib, öeldes, et IRL on aastaga „üldse kõige rohkem kaotanud partei“. EMOR-i andmeil on IRL-i toetus alates aprillist 2009 tõsust. IRL pole pretendeerinud sotsiaalprobleemide lahendaja rollile (mida Tshaplõgin talle omistab), ja just seetõttu pole reiting ka hävinud. Selle asemel kaotab toetust KE, kellelt rahvas ootab sotsiaalprobleemide leevendamist, mis aga pole õnnestunud (töötus Tallinnas kõrge, toimetulekutoetuse saajate arv viiekordistunud). Niisiis on IRL-ile midagi raske otseselt süüks panna; partei siseheitlused avalikku arvamust ei huvita (vähemalt niikaua, kui kursimuutus pole eksplitsiitselt tajutat). Mis võiks IRL-i rahvareitingut alandada? Minu prognoosi järgi paiknevad need potentsiaalsed tegurid rahvusvahelises kliimas.

Rahvusvaheline poliitiline ja majanduslik keskkond

Rahvusvaheline keskkond on oluliselt muutunud nii poliitiliselt kui ka majanduslikult, kusjuures need kaks valdkonda on n-õ vastassuunaliste märkidega. Poliitiline keskkond on Obama–Medvedevi ajastul märksa pehmem kui Bushi–Putini ajastul; nende kahe liidri väärtused on arusaadavamad Euroopale. See loob ühtse liberaal-demokraatliku diskursuse, mis muu hulgas tähendab ka tolerantust, koostööd ja võõraviha eitamist. (Huvitav on mainida, et poliitilised eliidid Euroopas ja Venemaal on tolerantsemad kui „massid“.) Laari eurofiilia sobitus hästi siirdeaega, kui võiski olla natuke teistmoodi, rahvuslikum ja radikaalsem. Nüüd tahetakse Eestis näha liidrit, kes on 100% europlane, mitte post-*homo-soveticus*. Eesti poliitikutest kvalifitseerub esimeseks tüpaazhiks Kallas,

Laar aga viimaseks.

Rahvusvaheline majanduskeskkond on karmistunud, sest EL kui ühisturg loovutab üha enam positsioone Hiina–India blokile ja Ladina-Ameerikale. Isegi katsed süstida EL-i majandusse natuke miltonfriedmanlikku mõtlemist ei aidanud Lissaboni strateegia eesmärke täita. Eesti poliitikutel (Laar, Ansip, aga ka teised) pole ühtki edasi- viivat

mõtet majandusarengu alal; seega muutuvad nad Euroopa jaoks vähehuvitavaks. Edukas fiskaalne manageerimine köidab natuke, aga see on siiski vaid kriisiohje meede, mitte *jobs & growth* lahendus, mida EL otsib.

Võimalikud valimisliidud ja kampaaniateemad

Erakondade reitingud on üllatavalt stabiilsed, vaata-

mata sotsiaal-majandusliku keskkonna järsule muutmisele. See näitab, et rahva poliitilist aktiivsust seletavast kolmainususest *exit – voice – loyalty* on Eesti rahvas valinud lojaalsuse. Teooria autori Hirschmani järgi võib lojaalsus võimenduda siis, kui seda toetab mingi suurem idee, näiteks patriotism. Lisandub ka Eestile omane kannataja mentaliteet – paradüsi (loe: euro) nimel oleme valmis kõigeks. Seega jääb tulevaste valimiste peamiseks vastasseisuks taaskord RE *versus* KE. Nende kahe liitlaste värbamise küsimus muutub oluliseks. Ma pole nii veendunud (nagu vestlusringi mehed), et sotsid on KE vääramatud liitlased. Sotside ambitsioon on ilmselt kõrgem: tõusta iseseisvalt pildile pärast Rahvaliidu allaneelamist. Tekib ka sama hirm, mis RE ja IRL-i suhtes: koostöö võib toetajaskonda lähendada ja põhjustada häälte voolumist kahe partei vahel.

Mõtleva valija jaoks muutuvad mingist hetkest alates oluliseks parteide seisukohad ja võimalikud järeleandmised. Tshaplõgini küsimus „Milline on vasaktsentristlik alternatiiv praegusele poliitikale?“ on tõesti väga fundamentaalne. Kas ja kes suudab selle välja töötada, on hetkel lahtine. Kindlasti ei saa sotsiaalsed töökohad olla piisav idee. Üldiselt ootavad Eestit ees väga

Mis juhtub Ees

24. märtsi Kesknädalas ilmus Kesknädala toimetajate Urmi Reinde, Indrek Veiseriku ja Aleksandr Tšaplõgini vestlusring Eesti poliitika tuleviku teemadel "Mitte KES hakkab Eestit valitsema aasta pärast, vaid MIS hakkab Eestis juhtuma aasta pärast?". Keskustelu oli omakorda ajendatud 15. märtsi Eesti Päevalehes esitatud poliitanalüütikute Kärt Anvelti ja Mirko Ojakivi teemapüstitusest "Kes hakkab Eestit valitsema aasta pärast?".

Kesknädala toimetajad n-õ heitsid välja õnged ja jõudsid omakeskis järeldusele, et peaministri kandidaate on tuleva aasta Riigikogu valimiste järel õige mitu, näiteks lisaks peafavoriitidele Andrus Ansipile, Edgar Savisaarele ja Mart Laarile ka Indrek Tarand, Allar Jõks ja miks mitte Karel Rüütli.

massiivsed (s.t rasked) valikud:

* Kompleksne maksureform (mitte ainult astmeline tulumaks) – siiani KE ja sotside *ownership* (loe: omand).

* Haldusreform (millega liitub sotsiaal- ja hariduspoliitika ning kommunikatsioon) – siiani IRL-i *ownership*.

Võitjana väljub lahingust see, kes oskab kujundada vähemalt

ühe teema ümber *win-win* (loe: mõlemale poolele kasulik) koalitsiooni. Loogika järgi ei jookse koalitsiooni piir vasak- ja parempoolsuse piiri pidi. Aga see on ratsionaalsusel põhinev arutelu, millele reaalsel poliitikas liituvad marketing ja populism. Viimane müüb Eestis üha kasvava eduga.

Raimond Kaljulaid: Kas halvemaks saab minna? Aga paremaks?

Aasta enne valimisi ei teki Eestis tõenäoliselt mitte mingit uut poliitilist jõudu, mis oleks võimeline Riigikogu valimistel ületama valimiskünnist. Kuigi selleks on olemas eeldus suure hulga täna nii võimukui ka opositsioonierakondade suhtes rahulolematute valijate näol.

Kui opereerida olemasolevate erakondade pinnal, siis ilmselt võib ennustada tõsiselt raskusi valimiskünnise ületamisel kahele täna Riigikogus esindatud erakonnale – Rohelistele ja Rahvaliidule.

Kujutagem ette, et järgmisse Riigikogusse jõuab vaid neli erakonda – Keskerakond, Reformierakond, IRL ja Sotsiaaldemokraatlik Erakond –, ning arutlegem, mis siis saab.

Uus paremerakondade koalitsioon

Esimene võimalus: jätkab täpselt sama valitsus, enam-vähem samas koosseisus ning sama peaministri juhtimisel. Kuna tõenäoliselt IRL ja Reformierakond üle poole kohti ei saa, peavad järelikult sotsid või siis Keskerakond sellisele liidule öla alla panema. Oleks keeruline ette kujutada, kuidas keskerakondlased võiksid öla alla panna Ansipile. Sotsid muidugi võivad.

Teine võimalus on see, et jätkab paremerakondade juhi-

tav koalitsioon, kuid ilma Ansipita. See võib olla oravate ainus võimalus valitsuses jätkata. Ja sellise pealtnäha „päris uue valitsusega“ oleks lihtne liituda kõigil teistel.

Kolmas võimalus on samuti olemas. Et valitsuse moodustavad hoopis kaks juhtivat mitte-parempoolset erakonda – Keskerakond ja Sotsiaaldemokraatlik Erakond. Kuid suure tõenäosusega on neilgi vaja kolmandat partnerit, kas siis Reformierakonna või IRLi näol.

Reformierakonna kaasamine oleks valulisem sotsiaaldemokraatidele ja Keskerakonnale, IRL-i kaasamine valulisem IRL-ile endale.

Kui eelduseks võtta neljaparteiline parlament, siis palju rohkem kombinatsioone ette ei kujuta. Ilmselt jääks üks jõud igal juhul mängust välja, ja vähemalt kolme oleks vaja, et moodustada valitsus.

Mis see Eestile tähendaks?

Mulle tundub siiani, et Eesti tänased hädad said alguse sel-

lest, et 2007. aastal tuli võimule ülekaalukalt parempoolne valitsus, millest tänaseks on alles vaid kõige parempoolsem kaks kolmandikku. Ansipi–Savisaare valitsus oli paljude meelest pisut liiga mõistuseabieli moodi, kuid need kaks osapoolt tasakaalustasid teineteist ideaalselt. See valitsus ei kaldunud liialt ei paremale ega vasakule. Tasakaalustamata valitsuse tõttu mindi 2007. aasta kevadel avantüürile, mis lõppes traagiliste tagajärgedega. Pean silmas rahutusi Tallinnas ja mujal Eestis 2007. aasta aprillis. Nende tagajärjel mõõdus kogu 2007. aasta mingis hüpnoosiseisundis, kus püüti tulutult lahendada lahendamatu ülesannet – saavutada kokkulepe ajaloo üle. Samal ajal püüdsid mitmed majandusinimesed anda märku, et Eestit ootavad ees suured raskused. Mida rohkem aasta lõpu poole, seda enam märke sellest kogunes, kuid neist ei tehtud välja.

Toon vaid ühe näite. President Toomas Hendrik Ilves kutsus üles looma Eesti Mälu Instituuti, mis selgitaks välja lõpliku ajaloolise tõe. Eks see näita, mis oli sel hetkel riigi olulisim prioriteet. Miks ei kutsutud üles looma näiteks "Eesti

Tuleviku Instituuti?"

Kuna riik ja tema rahvas olid mõtetes vägagi hõivatud tarbimise ja ajaloo, siis ei jäänud kedagi, kes oleks piisavalt pööranud tähelepanu homsele päevale. Selle tagajärjel magasime maha kõik võimalused midagi ennetavalt ette võtta pehmen-damaks oma „majanduslikku maandumist“.

Mis saab edasi?

Vastus on väga lihtne. Kui jätkab valdavalt parempoolset koalitsiooni, eriti kui ta jätkab sama peaministri juhtimisel, siis mingeid muudatusi oodata ei ole. Kui aga muutub valitsus, siis tulevad ka muutused poliitikas.

Kuid enne peavad valijad oma sõna ütleva. Mida nemad tahavad – kas sama joont hoida või muutusi?

Nagu näitavad viimased uuringud, on teatud märke, et hoolimata sellest, et majanduses on vähe reaalselt edasiminekut, mille üle rõõmu tunda, tunnevad inimesed end 2010. aastal mõnevõrra kindlamalt kui 2009. aastal. Riigi majanduse hetkeseisu nähakse endiselt valdavalt mustades toonides, kuid tuleviku juba helgemalt. Pisut kindlamana hinnatakse enda leibkonna väljavaateid. Tulevikuootused on positiivsemad.

Sellel on erinevaid põhjusi. Jättes kõrvale poliitilised (eurokampaania jne), on selge, et enamikule inimestest, kes ei ole majanduskriisist vaesusesse sattunud, kes on säilitanud töökoha ja vähemalt valdava osa oma senistest sissetulekutest, näib, et hullem on siiski möödas, järelikult – ees on paremad ajad.

Suuremad ühekordsed koon-damislained on ettevõtetest juba üle käinud. Seega hinnatakse riski tööd kaotada väiksemaks. Inflatsioon on taandunud enam-vähem mõistlikesse piiridesse, osadel esmatarbekaupadel on hinnad

alanenud, mis kompenseerib osaliselt palgalanguse jne. Paljud on suutnud koguda hoiuseid – seda kasvuaastatel ei tehtud. Tullakse toime oma laenude teenindamisega.

Esmane paanika on möödas

Pealegi pole psühholoogiliselt võimalik viibida pikaajaliselt pingeseisundis. Ka väga hirmsatesse oludesse sattumine (vangistus, äkiline haigestumine, õnnetus) toob esmalt kaasa väga kõrge stressitaseme, kuid hiljem harjutakse ja kohanetakse uue tegelikkusega, õpitakse selles toime tulema. Aegamööda unustatakse see, mis oli enne ja hakatakse n-õ edasiminekut mõõtma uuel nulltasemelt. Seega on suur osa valijatest tegelikult kimbatutes. Ühelt poolt ei saa valitseva olukorraga ja ka valitsevate poliitikutega kaugeltki rahul olla (peaministri reiting on madalam kui valitsuse reiting tervikuna).

Kuid teisalt võivad muutused olukorda paremaks muuta, kuigi ei pruugi. Võivad hoopis muuta halvemaks.

Seega võib valijate seisundit iseloomustada ka kõnekäänd „parem varblane pihus, kui tuvi katusel“. Isegi kui pole suurem asi varblane...

Rein Toomla: Poliitikas järske muutusi ei toimu

tis aasta pärast?

Kuid tähtsam küsimusest, kes saab peaministriks, on kesknädaliste meelest see, mis-sugust poliitikat järgmise aasta märtsist alates Eestis ajama hakatakse. Kui valitakse vasak-tsentriline poliitika, siis saavad valitsuse prioriteetideks töökohad, astmeline tulumaks ja maailmas toimuvale adekvaatselt reageeriv välispoliitika, mis võtaks arvesse Euroopa ja Venemaa lähenemist ning USA rolli muutumist Ida-Euroopas, samuti soojeneksid suhted Balti riikide endi vahel.

Täna avaldab Kesknädal Eesti juhtivate poliitoloogide Anu Tootsi, Rein Toomla ja Tõnis Saartsi ning suhtekorraldaja Raimond Kaljulaidi seisukohti ning teemaarendusi Eesti tuleva aasta prognooside kohta.

Valimised

Minu arvamused tuginevad ennekõike eeldusele, et valimisseadust ei muudeta. Olgu kõrvalpõhikena märgitud, et seda võidakse teha päevapoliitilistes huvides, nagu tehti enne kohalike valimisi. Mida võidakse teha, mis kindlustaks tegijate positsiooni ja nõrgestaks oponentide oma? Ilmselt kõige lihtsam viis – suurendada Tallinnas valimisringkondade hulka, näiteks praeguse kolme asemel viiele.

Proportsionaalsus ei muutuks, lihtsalt enam keegi ei koguks Tallinnas näiteks 20 000 häält. Samas võib Läänemaa lisada Harju- ja Raplamaale.

Kuid lähtun ikkagi eeldusest, et muutusi ei tule. Mida siis saaks kindlasti arvata?

■ Riigikogu jääb endiselt kirevaks – võib küll juhtuda, et praeguse kuue erakonna asemel on viis või isegi neli, kuid mitte vähem. Väiksem erakondade hulk muutub tõenäolisemaks jällegi siis, kui suurendatakse valimisringkondade hulka, ja mitte ainult Tallinnas.

■ Kuidas nende keskmisel viie erakonna vahel võivad hääled ja kohad jaguneda? Olen kolm aastat tagasi – pärast viimaseid valimisi – kirjutanud Riigikogu Toimetistes artikli, kus pakkusin hüpoteesina välja Eesti mudeli. Praegu puudub põhjus neid seisukohti ümber lükata; esitan nad siin uuesti. Eesti eripäraks paistab kujunevat kahe domineeriva erakonna süsteem. See mudel on töötanud 2003. aasta ja 2007.

aasta valimistel ning seda kinnitavad peaaegu kõik viimase kolme aasta jooksul korraldatud arvamusuuringud.

■ Kuid need domineerivad erakonnad ei suuda koguda rohkem kui kolmandiku kohtadest. KMÜ tegi seda 1995. aastal, kuid oli tegemist ka mitme erakonna liiduga. Kui Riigikogusse pääseb neli erakonda, siis see kolmandik võib kasvada. Optimistid võivad rääkida sellisel juhul 35–38 kohast.

Domineerivateks erakondadeks on praeguse seisuga Keskerakond ja Reformierakond.

■ See mudel pakub kolmandale parteile umbes viiendiku kohtadest – poliitilises mõttes on väga oluline, milline erakond selle saab. Kui saab IRL, siis jätkab suure tõenäosusega praegune koalitsioon. Kui kolmandale kohale tõusevad SDE või hüpoteetiliselt isegi Rahvaliid, siis võimalused on ka Keskerakonnal.

Hüpoteetiliselt võib rääkida ka Rohelistest, kuid nemad sobivad nii ühele kui ka teisele. Juhin siinkohal tähelepanu lausekatkele „... siis võimalused on ka Keskerakonnal”. Ei ole kindlat garantiid Keskerakonna ja SDE koostööks Riigikogus. Selles tähenduses on suuremad võimalused isegi Reformierakonna ja Keskerakonna koostööks.

Peaminister

Ei näe mingit põhjust rääkida poliitiliselt sõltumatust ehk erakonnavälisest peaministrist. See võib hüpoteetiliselt tulla kõne alla juhul, kui neli erakonda koguvad võrdselt kohti – kõik näiteks 25, ja viimane koht läheb mõnele nimekirjale isikumandaadi

kaudu.

Sellisel juhul võib kõne alla tulla, et peaministriks pakutakse mõnda tehnokraati – pangandus- või äritegelast. Samas tuleb arvestada, et taoline valik kiirendab valitsuskriisi saabumist. Samuti ei suuda ma uskuda, et kiirelt erakonnastunud tehnokraat või muidu populaarne inimene võidab endale erakonnas liidrikohta ja saab seeläbi endale peaministri portfelli. Niimoodi on tulnud küll ministreid, aga ka mitte igapäevaselt.

Seega tuleb võimalikku peaministri otsida ikkagi erakonnadest. Esimeses järjekorras Keskerakonnast ja Reformierakonnast. Kas võiks olla tõenäoline, et peaministri kandidaadiks tõuseb praeguste liidrite kõrvalt keegi teine-kolmas? Teoreetiliselt jah, kuid selleks tuleb hakata valmistuma. Kui mõni kuu enne valimisi teatakse, et ühe suurpartei peaministri kandidaadina on „mister X”, ei pruugi see erakonna populaarsusele kasuks tulla. Seega praegu on Ansip ja Savisaar kindlad kandidaadid. Kumb neist võiks saada peaministriks, sõltub erakondade poolt saavutatud positsioonist. Paremad võimalused on

Ansipil. Põhjus ei ole keeruline: kuna väga suure tõenäosusega valitsus tuleb koalitsioonivalitsus, siis Reformierakond on olnud liidus kõigi parteidega, vaikumisi isegi Rohelistega. Keskerakonnal selline kogemus puudub, ning väga keeruliste läbirääkimiste käigus võib see osutuda kaalukeeleks.

■ Kas võiks kõne alla tulla Mart Laar või Juhan Parts? Paaril juhul võib see osutuda võimalikuks:

- siis kindlasti, kui IRL võidab valimised, vähemasti saab Reformierakonnast rohkem kohti; kuid kahe peale ikka enam kui pooled kohad kokku. Praeguste seisude järgi ei ole see võimalus kuigi tõenäoline.

- Reformierakond ja IRL saavad kahe peale kokku alla poole kohtadest, valitsuse moodustamiseks on vaja kolmandat partnerit. Sel juhul IRL ja see kolmas võivad avaldada jõulist survet, et peaminister tuleks IRL-ist. Sel juhul ei tohiks Reformierakonna ja IRL-i vahe kohtade hulgas olla. Ei oma tähtsust – valitsuse moodustamise seisukohalt –, kas on selleks Laar või Parts. Muidugi on see oluline IRL-i enda jaoks.

Võimalus, et Reformierakond ja IRL saavad kahe peale alla poole kohtadest, on täiesti olemas, kuid kes võiks olla see kolmas?

■ Jüri Pihli kandidatuur võib muutuda täiesti tõsiseks, kui SDE tõuseb kolmandaks ning kahepeale koos Keskerakonnaga tuleb kokku enamuse kohtadest. Sellisel juhul saab SDE avaldada jõulist survet. Siiski näib niisugune variant

vähetoenäoline, sest eeldaks SDE populaarsuse kahekordistumist.

Poliitika

Sõltumata sellest, milline erakond saab valitsuse etteotsa või millised erakonnad moodustavad koalitsiooni, ei toimu väljakujunenud poliitika järske muutusi. Selleks tuleks hakata muutma seadusandlust, ning see võtab aega. Kuid valimiskampaania käigus saab juhtida tähelepanu mõnedele tahkudele. Jätan rahumeeli kõrvale elatus-taseme küsimuse – seda tahavad tõsta kõik, mõni vähem, mõni rohkem, võib-olla ka erinevate abinõudega. Sõnastaksin sellised probleemid, kus praegust vaidlust võib vaadelda JAH–EI-vaidlusena:

■ Kui mõttekas üldse on haldusreformi läbiviimine? Mida see annab riigile, omavalitsusele ja kodanikule? Mis on praeguse süsteemi nõrgad küljed?

■ Kui mõttekad on haridusreformi mõned küljed? Mida hakkavad tegema õpetajad, kes seni õpetasid nii põhikooli kui ka gümnaasiumiastmes ja peavad nüüd hakkama saama ainult põhiaastmega? Kui palju läheb maksma õpilaste transport ja õpetajate ümberkolimine? Kuidas see võiks mõjutada kohalikku elu seal, kust gümnaasium ära kaob?

■ Kas riik ei peaks rohkem doteerima selliseid valdkondi, mida omavalitsused ja kodanikud ise ei suuda? Postiteenused, ühistransport (raudtee, laevaliiklus, bussiliiklus). Mida peaks riik tegema, et inimesed väiksematest asulatest ära ei koliks?

Tõnis Saarts: Kas valimised sulatavad üles külmunud parteimaastiku?

Riigikogu valimiseni on jäänud peaaegu aasta. Selle aja jooksul võib juhtuda nii mõndagi. Samas ei tasu ilmselt oodata ka revolutsioonilisi nihkeid parteide toetusnäitajates. Täpselt nagu kogu Eesti ühiskond ilmutab äsjase inimarengu aruande sõnul tardumismärke, nii on otsekui kinni külmunud ka meie parteisüsteem. Sellele on tähelepanu juhtinud mitmed sotsioloogid.

Selgepiirilised kaks vastandlikku blokki on välja kujunenud ning kolmandat võimalust pole valijatele jätud. “Kolmanda jõuna” suudaksid ennast välja käia ehk Sotsiaaldemokraatlik Erakond (SDE) või Rohelised, kuid kumbki neist on end tänaseks ühe või teise leeriga üsna tugevalt sidunud.

Parteimaastiku külmumine on üsna selgelt paika pannud ka valijate eelistused. Siin pole enam väga palju kaksipidi mõtlemist: kas valid savisaarlased või valid isamaalased – kolmas võimalus on jätta üldse

hääletamata, mis pole kuigi ahvatlev valik.

Peaministriks saab mõne suure erakonna juht

Erakonnamaastiku suletusele viitab ka üsna kõrge valitsusparteide toetamise tase. On selge, et potentsiaalsetele parerakondade valijatele pole ei Keskerakonna juht Edgar Savisaar ega SDE alternatiiviks. Isegi kui ei olda täiesti rahul praeguse valitsuse tegevusega, siis ülejäänud võimalused tunduvad veelgi peletavamad. Seega arvamus, nagu Keskerakond suudaks oma toe-

tust majanduse harikriisil mõtmatutesse kõrgustesse tõsta, haarates kaasa kõikvõimalikke “pettunuid”, on vale. Piirid on igal juhul ees. “Parempossete pettunute” ja “vasakpoolsete pettunute” valimiskäitumise vahel on selged erisused ja üksteise paati niisama kergelt üle ei joosta.

Kui spekulierida võimaliku uue peaministri kandidaadi isiku üle seoses 2011. aasta parlamendivalimistega, siis ennekõike peaksime vaatama praeguste suuremate erakondade esimeeste poole.

Peaministri kandidaadid võiks tulla erakondade teisest ešelonest või sootuks kõrvalt ainult sellisel juhul, kui koalitsiooni vormimine kulgeb ülimalt pingelises ja usaldamatus õhkkonnas ning paljude keeruliste kompromisside hinnaks kujuneb “võimalikult neutraalne peaministri kandidaat”.

IRL-i valikutest võib sõltuda palju

Rääkides tulevase valitsuskoalitsiooni koosseisust, ei välistaks ma ühtegi võimalust. Pole täielikku garantiid, et koalitsioon luuakse praeguse

kahe vastanduva bloki piirjooni arvestades nii, et ühele poolele jäävad tingimata Isamaa ja Res Publica Liit (IRL) ning Reformierakond ning teisele poole – Keskerakond ja SDE.

Ei tasuks täiesti alahinnata IRL-i soovi Reformierakonnale koht kätte näidata; see võiks sünnitada hoopis teistsuguseid kombinatsioone. Kui Riigikokku saavad ka Rohelised, siis võib just neist kujuneda ülioluline kaalukeel, ja nemad teevadki lõppotsuse, kummale poole liisk langeb. Kui 2011. aastal valitud parlamendis aga on esindatud kõigest neli erakonda, siis võib hakata väga palju sõltuma just IRL-i valikutest.

Täit kindlust pole selleski, et valimiste põhikonfliktiks saaks töötuse küsimus. Kas erakondadel on selles küsimu-

ses välja pakkuda efektseid ja kiireid lahendusi? Kas need lahendused on ikkagi üksteisest nii radikaalselt erinevad, et annaksid välja valijamasse mobiliseeriva dramaatilise konflikti? Ma kahtlen selles.

Töötusest võib kujuneda väga oluline teema valimiskampaanias, kuid on küsitav, kas sellest kujuneb ka valimiste põhikonflikt.

Tasub meenutada, et ühtedelgi valimistel alates 1992. aastast pole peamine valimisvastuolu Eestis olnud seotud mõne sisulise sotsiaal-majandusliku küsimusega, vaid alati on mängitud sümbolitele, isikutele või rahvustunnetele.

Eesti televisioon kirjutab ajalugu ümber

Käimas on ulatuslik kunagise Eesti Rahvusliku Sõltumatus Partei (ERSP) ja Eesti Kongressi teavituskampaania. Isegi 20 aastat hiljem üritab nendes figureerinud seltskond endale kaela riputada Eesti veretu iseseisvumise pärga ning kõrvale tõrjuda tookordse valitsuse ja Rahvarinde tegevust.

Kuidagi teisiti ei ole võimalik nimetada suurel reedel esmaesitlusele tulnud propagandafilmi „Rahva vabadus“. Enn Tarto, Toomas Hendrik Ilves, Mart Laar, Rein Kilk, Lagle Parek, Jüri Adams, Trivimi Velliste, Liia Hänni, Tunne Kelam, Kaido Kama ja Illar Hallaste olid kõnelejatena kindlasti veenvad, aga kas keegi suudab neid meenutada öölaulupidudel, Balti ketist või 20. augustil telemaja ja teletorni juures? Mina pole neid dokumentaalsetel filmilintidel nägema juhtunud. Nende puudumine vabadust reaalselt otsustanud toimingute juurest ei takistanud aga neil 90 minuti jooksul tänastele noortele oma sõnumit ja seisukohta edastamast. Vikerraadiost ja Klassikaraadiost võis samal ajal kuulda ülekannet Viimsi Jakobi kirikust.

Eesti ametliku iseseisvuse taastamise otsuse teinud valitsus tuli kokku pidulikule konverentsile Teaduste Akadeemia saali, kuid seda kajastas Kanal 2 „Reporter“ 4,52 minutiga, TV3 0 minutiga ja ETV 3,04 minutiga, mille eel oli sama pikalt näidatud Tuhala nõiakeevu keemist. Pühapäeval oli ETV saates „Aeg luubis“ 5-minutine teade, et eelmine samalaadne ajalugu ümber jutustav film „Laulev revolutsioon“ on pälvinud ühe USA keskkooliõpetaja tähelepanu ja võib seal lausa õppekavasse jõuda.

Esmaspäeval oli 2. ülestõusmispüha, ja 90 minuti jooksul paikus ETV eestrist kordusena „Rahva vabadus“, oodina ERSP-le.

Virgo Kruve, meediavaatleja

Urbo Vaarmann Tartus

Teisipäeval, 13. aprillil kell 16.00

kohtub Keskerakonna Tartu büroos (Ülikooli 12) valijatega Tartu linnavolikogu liige Urbo Vaarmann.

Savisaare valitsus rajas riigile vundamendi

INDREK VEISERIK tekst ja fotod

Erakordne aeg nõudis erakordseid inimesi

Avaettekandes ütles **Edgar Savisaar**, et 3. aprillil 1990. aastal ametisse astunud valitsus oli teel tundmatusse. „Eesti oli sügavas kriisis. Kui me tõmbame paralleele tänapäevaga, siis oli 90-ndate alguses kõik tunduvalt keerulisem, sest olime teel ühest süsteemist teise. Loodetavasti ei tule meil enam kunagi viibida sellistes poliitilistes tõmbetuultes, mis sellele valitsusele osaks ja hiljem ka saatuseks said,“ sõnas Savisaar.

Tema väitel vaid asjaosalised ise teavad, mis tunne see on, kui sul on ees mitme tundmatuga võrrand ja sul tuleb kiirelt otsuseid vastu võtta ning tegutseda. „Kusjuures need tundmatud tegurid muutusid lahendamise käigus, mis tegi asja veelgi keerukamaks. Aega selleks, et homse ees hirmu tunda, lihtsalt ei olnud. Eesmärk oli ühene – Eesti iseseisvust taastada.“

Kuigi iseseisvus suudeti saavutada inimohvriteta, oli tee iseseisvusele raske, inimestele kurnav ja keeruline, mõõnis Savisaar.

Esimene valitsus oli seega sunnitud tegutseda äärmiselt keerulistes oludes. Savisaare sõnul oli see erakordne aeg, mis nõudis erakordseid inimesi. Tolleaegsed ministrid, kelle seas oli palju andekaid inimesi, ei võtnud oma ametit kui tööd, vaid tegutsesid missioonitundest lähtuvalt, nentis Savisaar. Kõneleja märkis, et tolle aja erilisust meie jaoks iseloomustab ka asjaolu, et Eestit näidati Ameerika uudiste telekanalis CNN üle päeva.

Savisaare sõnul kuulati Eesti üleminekuvalitsuse arvamust nii Washingtonis kui ka Moskvas.

Tollane valitsus suutis alati mõelda mitu käiku ette; Savisaare sõnul võiks praegune valitsus sellest eeskuju võtta. Ta pidas kahetsusväärseks, et tänapäeval vaieldakse selle üle, kes oli minevikus kõvem tegija. Säärased vaidlused on eemaldanud rahva poliitikast.

„Võitjad ei pea iga päev oma võitu uuesti tõestama,“ rõhutas Savisaar. Tema hinnangul ei ole täna aega nostalgiks, sest maailmaga tuleb sammu pidada.

Tollane riigiminister **Raivo Vare**, kes tegutses nüüd konverentsi moderaatorina, märkis

oma sissejuhatuses, et Savisaare valitsuse esmane ja peamine eesmärk oli vabaduse saavutamise – sellele allutati kõik ülejäänud. Valitsusel oli vaja kehtestada tugev kontroll Eesti piiride ja majanduse üle. Vare sõnul toimistollane valitsus hea meeskonnana, kes polnud nii palju mõjutatud poliitilistest siseintrigidest kui hilisemad valitsused.

Savisaare valitsuse justiitsminister **Jüri Raidla** tõi oma ettekandes välja Eesti taasiseseisvumise ajalise ja arengulise jaotuse. Tema hinnangul olid aastad 1988–1990 meile imede ajaks, 1990–1992 pöörangute aeg ja 1992–1995 vundamendi ladumise aeg. 1996–2004 toimus Eestis harmoniseerumine. 2004–2032 on esialgu kujunenud Raidla hinnangul eneseimetlemise ajaks – see periood kujuneb tegelikult „Eesti vabaduse vanemate“ otsimise ajaks; vabaduse vanemaks pretendeerivad tema sõnul nii Ülemnõukogu kui ka Eesti Kongress.

Lisaks andis Raidla ülevaate Savisaare valitsuse ajal vastu võetud olulisimast seadustest ja raskest tööst uue õiguskorra loomisel.

Valitsuse tegevuse algusest ja Eesti avalikust arvamusest kõneles sotsioloog **Juhan Kivirähk**. Tema sõnul on 20 aastat piisavalt pikk aeg, et kunagisi sündmusi meelde tuletada. „Hiljuti Eesti Televisiooni poolt läbi viidud tänavaintervjuud näitasid, kui vähe inimesed neist aegadest tegelikult mäletavad.“

Pealiskaudse ajaloomälu taustal käib aga päevapoliitiline diskussioon teemal: kes ikkagi olid kõige õigemad Eestile vabaduse toojad, kas Ülemnõukogu ja üleminekuaja valitsus või Eesti Kongress ja Eesti Komitee,“ ütles Kivirähk.

Tema sõnul arutatakse justkui selle üle, kes oli Päike ja kes Maa ning keda võiks pidada hoopis Kuuks – ikka sel alusel, kelle roll oli määravam ja kes kelle ümber tiirles. „Ei mina ega ülejäänud sajad tuhanded teised neile pöördeliste aegadele kaasa elanud osalejad ei mõelnud tookord sellele, kes on kellest tähtsam ja kes esimesena finišisse jõuab, vaid üksnes sellele, et väärtuslik on iga panus, mis viib meid lähemale iseseisvuse taastamisele,“ ütles Kivirähk. (Tema ettekande avaldab Kesknädal peagi *tervikuna*.)

Eesti Tuleviku-uuringute Instituudi juht **Erik Terk** kõneles Eesti majandusreformidest Kesk- ja Ida-Euroopa riikide taustal. Ta tõi välja nii paralleele kui ka erinevusi. Terk pidas oluliseks asjaolu, et Savisaare valitsuse ajal sai alguse väliskapitali kiire sissetulemine Eestisse. Suudeti edukalt toimima panna eelarve- ja maksusüsteem ning Eesti muudeti avatud majandusega riigiks. Terk märkis ära Savisaare valit-

suse ajal alanud kommertsbankade varajast tegevust, mis kujunes edukamaks, kui mitmetes Kesk- ja Ida-Euroopa riikides.

Terki sõnul on oluline tervikuna analüüsida seda, kuidas protsessid tol ajal toimusid. Paraku püütakse tervikpildi mõistmise asemel välja võtta üksiktegureid nagu näiteks maksupoliitikat. Kuigi need üksikud tegurid omal ajal toimusid ja töid Eestile edu, siis aegade vahetudes Terki hinnangul üksikdogmade küljes rippuda ei ole mõistlik ja neid tuleks muuta.

Tallinna Ülikooli professor **Rein Ruutsoo** kõneles oma ettekandes „Balti tee“ hargnemisest 1990. aastal. Ta tõstis muu hulgas esile, et erinevalt Eestist Leedus pärast taasiseseisvumist restitutsioonist ei kõneldud – endise juurde tagasipöördumisega kaotanuks Leedu olulised osad oma territooriumist.

Ajaloolane **Mati Graf** käsitles isiksuse osa Eesti 20. sajandi poliitilises ajaloos. Tema sõnul ei piisa üksnes sellest, et inimene väga tahab olla poliitik. Poliitilistel liidritel peavad olema teatud omadused, milleks on eelkõige kompetentsus ja karismaatilisus, aga ka teatud annus küünilisust ja nartsissismi.

Edgar Savisaare valitsuse liikmetele saatis tervituse president **Toomas Hendrik Ilves**. Oma läkituses ütles Vabariigi President: „Kui teie valitsuse liikmetena 20 aastat tagasi ametivande andsite, olid selged kaks asja. Esiteks, et Eesti rahva enamus tahab vabaks saada. Ja teiseks, et Nõukogude impeerium ei taha Eesti rahvast vabaks lasta.“ Ilvese sõnul oli Savisaare valitsusel toeks rahva tahe vabaks saada – seda olid sajad tuhanded väljendanud nii Eesti Kongressi kui ka Ülemnõukogu valimistel. „Seega seisib vastvalitud ülem-

(Ülal) **VÄÄRIKAS KOGUNE-MISKOHT**: Kakskümmend aastat tagasi Eesti Vabariigi taasiseseisvumisele viinud Savisaare valitsust meenutav konverentsi esialgselt korraldada Riigikogu istungisaalis. Pärast Riigikogu spiikri Ene Ergma keelavat otsust peeti see konverents Teaduste Akadeemia saalis.

ENDINE TALLINNA MEER: Eesti Entsüklopeediakirjastuse peatoimetajal, aastail 1990–1992 Tallinna linnapeana töötanud **Hardo Aasmäel** on taasiseseisvunud Eesti algusaastatest meenutada nii mõndagi põnevast.

TÄHISTAB TÄHTPÄEVA: Savisaare valitsuse transpordi- ja sideminister, nüüdne edukas transiidiarimees **Tiit Vähi**.

PEAMINISTER ANDRUS ANSIPI VALITSUSE ESINDAJA: Justiitsminister **Rein Lang** kuulab kolm tundi kestnud konverentsil esitatud ettekandeid suure huviga algusest lõpuni. Tema kõrval istub üks esinejatest – Eesti Tuleviku-uuringute Instituudi juht **Erik Terk**.

nõukogu ja selle poolt ametisse nimetatud valitsuse ees kaalunud kehtestada tugev kontroll Eesti piiride ja majanduse üle. Vare sõnul toimistollane valitsus hea meeskonnana, kes polnud nii palju mõjutatud poliitilistest siseintrigidest kui hilisemad valitsused.

Savisaare valitsuse justiitsminister **Jüri Raidla** tõi oma ettekandes välja Eesti taasiseseisvumise ajalise ja arengulise jaotuse. Tema hinnangul olid aastad 1988–1990 meile imede ajaks, 1990–1992 pöörangute aeg ja 1992–1995 vundamendi ladumise aeg. 1996–2004 toimus Eestis harmoniseerumine. 2004–2032 on esialgu kujunenud Raidla hinnangul eneseimetlemise ajaks – see periood kujuneb tegelikult „Eesti vabaduse vanemate“ otsimise ajaks; vabaduse vanemaks pretendeerivad tema sõnul nii Ülemnõukogu kui ka Eesti Kongress.

enne seda olnud poliitikud. Nad tegid oma tööd hästi ja Eesti sai hakkama. „Koostöös taastati iseseisvus, ning selle kõige üle on meil täna põhjust uhkust tunda. Täna teid!“ lõpetas president Ilves oma tunnustava läkituse.

Konverentsil esines ka ettekandega tollane majandusminister **Jaak Leimann**. Majandusajakirjanik **Aavo Kokk** ei saanud isiklikel põhjustel konverentsist osa võtta; tema mõtteid vahendas publikule ajaloolane **Küllo Arjakas**.

Valgamaa Pensionäride Ühendus 10-aastane

Nad unistavad, et Eestist saaks ühiskond, mis kuulaks igale eale ja pakuks võrdseid võimalusi kõigile. Kus iga inimest austatakse ja teda tehtu eest tänatakse. Et vanadus saaks olla väärikas ja eakaist peetaks lugu.

HEIMAR LENK
Valgamaa Pensionäride Ühenduse esimees

Las jääda ikka nii, nagu iidsetel eestlastel kombeks oli, et noored istusid söömalauda alles siis, kui vanad toidetud

said. Selle ülla unistuse täitumise nimel on tuhatkond teotatelist inimest liitunud Valgamaa Pensionäride Ühendusse.

Kümme tegusat aastat

Aprillis tähistab ühendus kümendat sünnipäeva. Tullakse kokku pidulikule konverentsile, trükitakse ajalootemaline voldik, esinetakse meedias ja üheskoos meenutatakse möödunud aegu.

Oli aasta 2000, kui Helme alewiki aktiivse mehe Paul Udrase korteris istusid laua taha tema abikaasa Aime Udras, Eda-Mall Hallik ja Paul Udras ise, ning kirjutasid alla uue ühen-

duse loomise paberile. Edasi läks kõik kiiresti. Maavalitsuse saalis peeti esimene üldkoosolek ja valiti juhatus. Abikaasa Aime sõnul sai temast "satelliit" ehk kaaslane, kes esimeheks valitud abikaasat Pauli ühenduse asjades aitama hakkas. Järgmisel aastal alustati tänini kuulsate Memme-Taadi konkursside ettevalmistamist, et välja selgitada valdade ja maakonna aktiivsemad eakate liikumise tegelased.

Eakate esikaunitar

2003. aasta 2. veebruaril sai Valgamaa endale esimese eakate iluduskuninganna. Memme tiitel anti Anne Tammele ja Taadi oma Jaan Sõrmusele. Hiljem sündis esimeste laureaate esituses ühendusele isegi oma Memme-Taadi laul. Tantsu- ja laulupeod

vaheldusid tõsise tööga eakate õiguste eest seismisel. Löödi kaasa üleriigilistel protestiaktioonidel parema pensioni eest ja allkirjade kogumisel väärika vanaduse nimel. Igal sügisel tähistati ülemaailmset eakate solidaarsuse päeva. Need traditsioonid elavad tänaseni. Liikumise algusaastail, mil bussipiletid ja autokütus olid odavamad, saadi kergemini hakkama. Nüüd tuleb iga suurema ürituse või sõidu korraldamiseks valdada abi paluda. Kuid pole juhus, et mõni omavalitsus oleks abistavast käest keeldunud. Samad tänuõnad käivad Valga maavalitsuse kohta. Küll tasuta ruumide andmisega, küll ürituste korraldamisel on ikka appi tulnud. Ka aprillikuu juubeliüritusele Valga Kultuuri- ja Huvialakeskuses saadi projektiraha kaudu toe-

tust. Veel kuuluvad tänusõnad Valga Puuetega Inimeste Koja lahkele perele. Korralised töökoosolekud koos koorekohvi ja koogiga on ikka seal peetud.

Algusest tänaseni

Klaudia Tuhkanen Öru vallast ja Endla Miske Hummulist on juhatuse liikmed olnud ühenduse asutamispäevast peale. Kauga aega pidas aseesimehe ametit ja hiljem ka esimehe oma keskerakondlane Taivo Täht Tõllistest. Ühenduse aktiivi kuuluvad veel Lea Korbun Sangastest, Aime Udras ja Linda Rohtla Helmest, Elli Trufeldt Lülle mäelt, Ersika Ilisson Põdralast, Piia Somelar ja Linda Mahlapuu Tahevalt, Saale Aun, Enn Ilves ja Heino Komlev Paluperast. Üheskoos saadi projektiraha kaudu toe-

viiu oma unistust väärikast vananemisest.

Needsamad eesmärgid andis teada ka ÜRO Peaassamblee 1981. aastal oma 1. oktoobri resolutsiooniga. Maailmale lähetati sõnum, et eakas inimene on ühiskonnale tähtis ja vajalik, et teda tuleb hoida ja tema eest hoolt kanda. Ilma vanemale põlvkonnale inimväärselt elu tagamata ei ole võimalik ehitada õnneliku ühiskonda. Heasoovliku tähelepanu osutamine vanemale inimesele annab talle elujõudu ja teadmise tema vajalikkusest. Aitajale jääb aga väärikus- ja rahuldustunne.

Ehk õnnestubki meil Valgamaa pensionäride abiga üles ehitada tasakaalustatud ühiskond, kus kõigil ühtemoodi hea elada oleks. Nii lastel ja noortel kui ka elukogenud daamidil ja härradel.

PÄIKE: Laval Päikese all on Sangaste valla elurõõmsate pensionäride tantsurühm Rõõmurullid.

PUBLIK: Pensionäride laulu- ja tantsupeod toovad Valgamaal alati kokku palju rahvast, kõik ei mahu saali ära.

AKTIIVNE: Kauga aega pidas aseesimehe ametit ja hiljem ka esimehe oma praegune juhatuse liige Taivo Täht Tõllistest.

PIDU: peetakse järjekordset Memme-Taadi konkursi maakonna esipensionäri aunimele. Ürituse algataja ja ühenduse kauaaegne esimees Paul Udras istub lavapõrandal.

JUHATUS: Valgamaa Pensionäride Ühenduse juhatuse liikmed pärast töökoosolekut Valga Puuetega Inimeste Koja terrassil. Tagasi koduvalda minnakse uute mõtete ja sisukate tööplaanidega.

Jälgi pensionisamba seisu!

Tuletame meelde, et oma pensionisamba toimimist on otstarbekas pidevalt jälgida. Kes kasutab arvutit, saab kontrolli teostada lihtsamalt. Kes arvutiga eriline sõber pole, peab minema pank ja konto väljavõtte tellima. Kontrollima aga peaks kindlasti, sest nagu kogemus näitab, toimub pensionifondidesse kantud rahaga igasuguseid imelikke asju.

HEIMAR LENK

Eestlaste pensioniraha „sigade“ ette

Osa eestlaste pensionist rändas otse Kreekasse, kirjutas Äripäev aasta algul. Swedbank paigutas osa teise pensionisamba klientide rahast kriisis vaevleva Kreeka võlakirjadest. Swedbanki kõige konservatiivsemas pensionifondis K1 on Kreeka võlakirjadest paigutatud 5% varadest, võlakoorumuselt Kreekale järgneva Itaalia võlakirjadest omakorda 5% ning Leedu võlakirjadest lausa 15% fondi mahust. K1 puhul on tegemist konservatiivse ehk väikest kasumit tootva fondiga, mida eelistasid just kõige ettevaatlikumad pensionärid. On teada, et usaldus Kreeka vastu on finantsturgudel pidevalt langenud, ja raske on

arvata, millega langus lõpeb. Finantsturgudele on euroala suure võlakoorumaga riigid andnud ingliskeelse nime PIGS (eesti keeles – sead), mis viitab finantssigadustele.

Elamisväärne pension vaid sajal inimesel

Sellele järeldusele jõudis Äripäev möödunud aasta lõpul, analüüsides kolmanda pensionisamba tootlikkust. Sambamiljonärideks tõusid vaid investeerimishaid ja rikkamad ettevõtjad. Üle miljoni krooni oli suutnud kolmanda samba fondidesse koguda kõigest nelikümmend inimest enam kui 53000 krooni. Sellise summa eest saaks iga kuu pensionipäeval vaid 50 krooni lisaraha. Paistab, et keskmise palgaga

inimesele on III sambasse investeerimine üsna tulutu tegevus.

Kolmest kaks jätsid II samba pooleli

Mullu, kui riik lepingut rikkudes peatas omapoolsed sissemaksed II pensionisambasse, lõpetas ka suur osa tulevastest pensionäridest sellesse fondi panustamise. Vaid pisut üle kolmandiku jätkas makseid II sambasse. Rahva niisugune käitumine oli vastus riigi sambamaksete ootamatule peatamisele, mis rääkis riigist kui ebakindlast lepingupartnerist. Kogumisfondide usaldusväärsus langes üldisuse silmis tunduvalt. Kahjuks on pension Eestis nagu lotomäng. Sa ei tea kunagi, millega asi lõpeb: kas fond hakkab korralikult tööle, ega keegi sealt raha pihta pane, või lõpetab mõni fond oma tegevuse ette teatamata? Kõiki kolme varianti on eestlased kahekümne aasta jooksul juba kogenud.

Hurraa! Me elame üha vanemaks...

HEIMAR LENK

Kuigi Eestis on viimasel ajal pikem eluiga justkui häbenemisväärt, et vanu oleks siin nagu liiga palju, püüdleb maailm kõrgema eluea poole – saja-aastasi oleks selle sajandi keskpaigaks juba üle kuue miljoni.

Kui 1950. aastal oli maailmas vaid mõni tuhat üle saja-aastast, siis praegu on nii vanu inimesi hinnanguliselt juba enam kui 340 000. Kõige rohkem on sajandivanuseid elanikke Jaapanis ja USA-s, Eestis on üle saja-aastaseid sadakond. Aastaks 2050 nii vanade inimeste hulk peaaegu kahekümnekordistub – üle saja-aastased muutuvad maailmas kõige kiiremini kasvavaks vanuserühmaks. Vanaks elamist soodustavad üha kõrgema tasemega meditsiiniabi ja tervislikumad toitumisharjumused, Kõrge eluea saavutamist mõjutavad ka geneetilised tegurid ja elustiil, samuti sellised arstid, kes on valmis korralikult ra-

vima teiste tohtrite poolt liiga vanaks peetud patsiente. Aastal 2050 elab kõige rohkem sajandivanuseid Jaapanis – hinnanguliselt umbes 627 000 inimest ehk ligi üks protsent rahvastikust. Kui Jaapanis soodustab kõrget eluiga eelkõige tervislik, rasvavaene dieet, siis Kreekas, Itaalias, Monacos ja Singapuris mõjub inimeste elueale soodsalt kliima. Ka nendes riikides kasvab üle saja-aastaste osakaal kiiresti, seda eelkõige naiste hulgas. Maailma „kõrgealispoolus“ asub Suhhumi lähedal Lõhnõ mägiastlas, kus aktiivselt tegutsevad üle saja-aastased

ALLKIRJAD: Ala kultuurimajas koguti 2008. aasta sügisel sadu allkirju pensioni tasuta kojukande lõpetamise vastu. Üldsuse survele järele andes sai eakaile vaenulik seadus pehmem, kui valitsus esialgu kavandas.

on üsna tavaline nähtus. Suhhumis asub ka kõrgealispoolse teadusliku uurimise instituut. Eestiski tuleb valmistuda pikemaks elueaks ja halisemine pensioniraha puuduse üle lõpetada. Peaksime enam keskenduma sellele, kuidas noortele paremat haridust anda, et targem põlvkond suudaks efektiivsemalt majandada, rohkem toota, paremat palka ja pensioni maksta. On ju inimene aastatuhandeid unistanud pikemast elueast ja piinlik oleks viriseda, et see nüüd kätte jõuab.

Fotod: Aime Udrase arhiiv ja Heimar Lenk.

Tallinn 10130
Toom-Rüütli 3/5

www.kesknadal.ee

Kes sobib või ei sobi presidendiks?

Riigikogu valimiste lähenedes on aktiveerunud arutelud: kelle Riigikogu või valijameeste kogu valib Eestile järgmiseks presidendiks? Mitmed poliitikud on juba jõudnud sõna võtta, et istuvale presidendile Toomas Hendrik Ilvesele polevat alternatiivi.

Võib-olla igasugustel väikeparteidel ja tühikar-gajatel alternatiivid puuduvadki? Kuid on olemas rahvapartei Keskerakond, kes on kaks aastakümnet lakkamatult töötanud Eesti rahva hüvanguks. Tegemist on suure üleriigilise, rahvuspiire ületava, rahvusvaheliste sidemetega rakonnaga, kellel alati on olnud oma presidendikandidaat.

Juba ammu on aeg presidendiks valida vabadusvõitleja Edgar Savisaar. Ka Siiri Oviir oleks soliidne kandidaat. Tagasi võib valida ka Arnold Rüütli.

Kui on vaja valida Vabariigi Presidendiks vene päritoluga inimene, siis sobiks Vladimir Velman. Aga on ka selline tõik, et setu rahva esindaja, Maardu linnapea Georgi Bõstrov saab samuti kõrgele kohale kandideerida.

Mis puudutab aga Ilvest, siis millest üldse

räägime? Kus on tema programm? Kuhu see kodukootud Sussanin meid viia tahab? Senine tema "saavutuste" ahel paneb ahhetama. Küll püüdis USA kodanik Eesti energeetikat maha parseldada pankrottiläinud Ameerika energeetikakompaniile. Küll pidid uurimisorganid kriminaaluurimise käigus selgitama, kuhu see mees välisministrina kaotas salajased paberid. Küll organiseeriti koos Ivari Padariga siin "Kreekat". Kui see mees läks Venemaale uue Vene presidendid Medvedeviga suhteid parandama, korraldas ta seal kõigile ootamatult segasevõitu skandaali. Pole ta põhjalikult aru andnud oma suhetest KGB agendi Riho Mesilasega. Solvangud, mida ta eestlaste aadressil on lennutanud, on olnud aga ennoolematud.

Kus seda enne nähtud, et Eesti president jagab ordineid mingisugustele sponsoritele ja näitab hiidlastele ordeni asemel trääsa? Potentsiaalse valijamehena ütleksin: Ilvese poolt hääletada ei tahaks!

Max Kaur, Tallinna linnavolikogu liige, potentsiaalne presidendid valijamees 2011

Vastus professor Rajule

Aitäh, et tõstasite „Majanduse kummalised küsimused“ [Kn 24.3]. Minu (arvan, et paljude) arvamus on: 1) Eestit päästab esimesest riikidegrupist vaid astmeline tulumaks; 2) Riigikogus jätkub ainult 51 liikmest.

Meie väikeses riigis pole mõtet ülal pidada kõrgepalgalisi nupulevajatuid ja õistel istungitel tukkujaid. Õised otsused on sama hämused kui nende unised vastuvõtjad...

A. Kaare, Tartu

„Ebatsensuurne“ nädalapäev

Kummalisel kombel võib mõni täiesti tavaline sõna sattuda ebatavalise tähelepanu alla. Selliseks üritatakse muuta kolmapäeva sünonüümi „kesknädal“. Märtsi lõpul põhjustas hämmastavalt kentsakalt n-õ poliitelevust Postimehesse jõudnud EMHI ilmteade, mis kandis pealkirja „Kesknädal lubab varakevadist päikesepaistat“.

Reaktsioon meenutas nõukaegsete „õige mõtlemise instruktorite“ raevukat joramist, kui keegi aastalõpul tõi kogemata (või meelega?) kuuldavale või nähtavale sõna „jõulud“.

Veaparandus

31. märtsi Kn lk 8 sattus Albert Teppandi kirja „Poliitika käib kunstist üle“ neljandasse lõiku kuupäevaviga. Kultuuriministri kiri on 18. märtsist 2010. Palume vabandust.

Katkeid ühe muulase arvamuskirjast

Tegelikult ju kõik see Eesti Vabariik minusse ei puutu — ise omavahel madistate ja oma riiki põhja lasete, oma rahvast maailma laiali ajate. Eestis olen elanud ca 55 aastat, kuid olen migrant, kes on lõpetanud TRÜ. Nii et — integreerun. Arvestades eestlaste kätemaksumihimu, jään siin anonüümseks.

Keskerakonna poliitika pooldaja olen olnud algusest peale ja ma ei saa aru, miks see partei, kes alati saab rahvalt suurema poolehoiu, jääb kõrvale või, õigemini, laseb end kõrvale lükata. Ja üha jälle kombineerivad end võimule kriminaalne Reformierakond ning ajutu auahne IRL. Kas tõesti eestlased ei saa aru, et see kamp võtab rahvalt viimase särki seljast ja laseb põhja Eesti riigi, ajab laiali eesti rahva, niipalju kui teda nüüd

veel siin on? See on ju uskumatu! Kuidas see on võimalik!? Milline ajupestud ühiskond ja lambalik rahulolu!

Miks Keskerakond ei julge öelda, et praegune valitsus läheb ajalukku kui rahva ja riigi hukutaja?! Kui parvlaev Estonia põhja lasti, ütles mulle üks mustlasnaine: see juhtub ka Eesti riigiga...

No kuidas on võimalik, et intelligents vaiki ega protesteerid? Miks Kesk ei suuda tõestada, et astmeline tulumaks tooks riigikassasse puuduvad miljardid? Ja miks ei saa sellele ajupestud rahvale selgeks teha, et ainus, kes suudab seda riiki ja rahvast sitast (andke andeks!) välja tirida, on Keskerakond? Vähemalt ma olen selles veendunud.

Ehk teeme ikkagi ära?

Möödunud kevadel kirjutasin Postimehele, Maalehele, Eesti Päevalehele ja Rapla lehele Nädaline, et töötutele (agamiks mitte ka väikese sissetulekuga suurtele peredele?) võiks anda võimaluse iseendale kõikvõimalikke aedvilju kasvatada. Kõigile, kes soovivad ise tööd teha ja peavad alandavaks käia abi palumas. Mulle ei vastatudki. (Kirjutasin sellest mullu Kesknädalas.) (Vt Kn 2.12.2009 – Toim.)

Lugupeetud Kesknädala lugejad! Kas võtame selle aktsiooni Keskerakonna südameasjaks, et võiksime sügisel öelda „Tehtud!“? Praegu ongi õige aeg muretseda seemneid ja jagada need vajajatele välja. See ei lähe ju kuigi palju maksma! Kasutamata maad on meil olemas palju! Enamik maaomanikke on oma aiast teinud „stepi“. Minu krundi kõrval Raplas on ühel pool „stepp“ mõne õunapuuga, teisel pool normaalne aed, meil aga „džungel“. Linnalapsed ei teagi, kustkohalt tuleb porgand, peet, hernes, kartul, kapsas jms.

Tänavu talvel oli kauplustes

õnneks kogu aeg Eesti kartulit võtta ja välismaa kartulit ei saanud hindu kõrgeks ajada. See on suurtootjate töö. Meie omakasvatatud kartul aga tahetakse päriselt välja suretada. Siin aitab varamalt kaasa külavahel endale „punkte“ koguv politsei.

Nimelt on küldes veel omaaegseid kolhoosidest või sovhoosidest pärit Vene traktoreid, mis kellelegi kahju tegemata võiksid külainimestele põllutöödel abiks olla. Väikestest töötutest saadav peaaegu olematu sissetulek ei võimalda traktoriomanikul käia igal aastal ülevaatusel ja maksta kindlustustasut. Nii nad siis hiilivadki oma tehnikaga ühe põõsa tagant teise taha, et mitte minna tee peale. Ka põlvuhahetee on ju tee, kus politseinik sind kinni võib nabida. Selline juhtum oligi Kehtna vallas Kumma külas, kus 78-aastane pensionär pidi elu andma selle eest, et käis oma T-25-ga külainimestel abiks kartulipanekul ja kartulivõtul. Kui ta pärast kartulivõtu lõppu küla ühest otsast teise, oma koju sõitis, olid Rapla polit-

seinikud tal vastas ja said hea noosi. Talle tehti 12000 krooni trahvi ja veel kuigi palju sinna otsa. Masinamees sai infarkti ja paari kuu pärast oli surnud.

Riigil jäi küll suur tulu trahvi näol saamata, aga see-eest pole enam vaja pensioni maksta. Kokkuhoid missugune! Pealegi saab riik poest ostetavate kartulite pealt 20% käibemaksu, mis omakasvatatu pealt saamata jääb.

Arvan, et Keskerakond võiks toetada sellist riigi majanduse „õonestamist“, et kõik, kes viitsivad ise oma kätega midagi teha, sõöksid omakasvatatud köögivilju.

Võib-olla oleks köögiviljakasvatuse kampaanial juba ära proovitud ettevõtmise „Teeme ära!“ kõrval jumet just sel aastal, sest MASU on meid nii mõndagi asja ümber hindama õpetanud.

Niisiis – labidad pihku, seeme mulda, ja sügiseks on igal soovijal ja viitsijal suur osa vajalikust toidukraamist omakasvatatuna olemas.

Mihkel Tammelaan, Rapla

Pealinna kojamehe märkmed

Juhtusin kunagi lugema jutustust „Lapsepõlves tahtsin saada kojameheks“. Mulle see meeldis väga. Raamatu autor* oli poisikesena unistanud: „Mõelda, tõused hommikul kõigist varem, tänavail ei ühtki hingelist, hingad täiel rinnal sisse hommikust karget õhku, päike hakkab tõusma, linnukesed siristavad. Sügisel sahistad kollaste lehtedega, talvel astud rüüsel lumel esimesena. Ühtegi ülemust sa ei karda: neid on palju, kojamehi aga napib. Ta ei vii sind madalama palga peale – madalamat ei ole, ei lase lahti – kui laseb, tuleb endal luud kätte võtta.“ Ei osanud ma siis arvata, et elus kõik see hea ka mulle osaks saab. See oli mõeldamatu.

Majanduskriis, mis oli oma lõikustööd juba tükk aega teinud, saatis lõpuks „kutse“ ka mulle. Sain reasõiduri austme suurearvulises töötute armee. Kaotasin prestiižika ja tulusa töö. Kuid mul vedas – kohe õnnestus saada tööle kojameheks pealinna suurimasse koristusfirmasse. Ja jällegi on mul „auto istumise all ja isiklik autojuht“. Paari-mehega, kes istub roolis, tiirutame õise vahtkonnana mööda pealinna ning hoiame korras bussipeatused, samuti mõned objektid vanalinnas.

Masu tuli appi – etteaimamatu sai teoks Tööle ei lähe ma varavalges, töö algab hoopis kell kaksteist

vad lehed ja valge lumi, millel kõnnid esimesena, on alles.

„Templi“ koristamine usaldati mulle kui auväärsele

Alguses rõhus mind, et mina, kõrgharitud inimene, pean tegema tööd, mis on vastuolus minu kutselise ja sotsiaalse staatusega. Üks kolleeg rahustas: ära kurvasta, kojamees on igati aus amet ja platse puhastada pole kuidagi häbiasi – vanal ajal olevat usaldatud „templi“ koristamine ainult kõige auväärsematele.

Ja ma hakkasin suhtuma oma praegusesse töösse filosoofiliselt, andes talle endamisi erilise aukoha, õppisin ära laulu «Austage koristaja tööd!», tegin ise paar vemmalvärssi. Alustasin lugude kogumist selle madala kategooria hulka arvatud, kuid vajaliku tegevusala kohta.

Kaur Kender oli tuntud kirjamehe Boris Tuchi ütlusele, et valitsuses on rumalad inimesed, kord vastanud: polegi nii rumalad – koristaja ja kojameheks nad ei lähe. – Küllap ei jätku neil selleks haridust, oli esitanud vastuvaite oponent.

Minu igati aus amet

Kojamehel oma boonused

Juhtub töö juures ka ootamatuid lisatulusid. Võid leida rahatahe või kaotatud sõrmuse; viimase viid pandimajja. Kõik leitud pudelid saad taarapunkti anda. Väike tulu, aga ikkagi midagi! Või näiteks palus üks vimpus vennaliku Suomi turist talle korraks luuda laenata: kaasanna tahtvat kangesti trotaari pühkida – olevat huvipakkuv kogemus! Oleks te näinud, kuidas too lausa kiljus heameelest! Härra aga viskas mulle koidula „tõõvahendi laenutamise“ eest!

Partner teadis rääkida, et leidis kord paksu rahakoti. Kahjuks olid kõik vahed täis pikitud igasuguseid visiit- ja pangakaarte, alles viimases leidusid rahatahed. Koti oli maha pilanud küllaline Baltimaadest. „Latid!“ rõõmustas õnneseen. Neid Eesti raha vastu vahetades tuleb välja oma kümme tuhat krooni! Pangas aga osutus, et ei olnud Läti latid, olid Leedu litid, mille vahetuskuurs on hoopis väiksem. Tuli rahulduda kahe tuhande krooniga. Muide, leitud rahakoti koos kaartidega andis ta „ausalt“ üle konsulaati.

Pealinna vilgas ööelu

Trammipeatusi puhtaks pühkides ja objektilt objektile liikudes saad vaadelda linna ööelu. Sõlmid uusi tutvusi: vahetad repliike teiste kojameestega, samasuguste saatusekaaslastega, kes naabruses palehigis luuda viibutavad või lund labidaga lükkavad. Või suhtled taksojuhtidega, kes hommiku eel aktiveeruvad. Kui suletakse öökubid, on isegi probleeme nende hulgast läbi tungida – nii palju on lõbusat rahvast laiali vedavaid taksoid. Nagu vanale tuttavale noogutab sulle mõni kodutu, kes korjab pudeleid. Või näed kergete elukommetega näit-sikuid (kelle hulgast on vägagi kenasid). Nemad noolivad vint-tis Pekkasiid – ja nood ongi tihti valmis juhust kasutades lõbuteenuseid ostma. Nii see elu on – igauks teenib oma leiba, kuidas aga oskab. Kojamehetöö meeldiva poole peale jääb see, kui öölokaalide juures koristades kuulud muusikat või jälgid nokastanud klientide omavahelisi naljakaid kraaklusi. N-õ tasuta meelelahutus tööajal! Paari-kesedki kutsuvad vahel esile positiivi.

Kui öö läbi on sadanud ja lume-labidaga terve öö vehkida tulnud, on asi positiivist kaugel – tuled koju higit läbimärjana. Kuid kõigile teistele teeb lumi-valge linn rõõmu, lastel on oh kui palju lõbu – saab lumes püherdada ja lumesõda mängida. Kojamehel on sellest rõõmu vähe. Tema peab lumeuputusele kindlalt vastu seisma, rinda pistma taevast tuleva lumemannaga.

Kojamees on demokraatlikem elukutse – tema tööd läheb vaja iga valitsuse ajal. Ega asjata paljud seda tööd muu töö kõrval või vahelduseks varemgi teinud. Palk võiks muidugi suurem olla, aga kes siis oma palgaga kunagi rahul on. Nutavad needki, kes sust kümme korda rohkem saavad.

Villu Luuamehe memuaarid Kesknädalale saatnud Anne Ratman

Tsiteeritud raamatu autor Mihhail Veller on tuntud eestivene literaat. Perestroikaajal kolis ta Eestisse, praegu elab Moskvas. Ta on võtnud sõna ja andnud head nõu integratsiooni teemadel. Aga kes teda kuulab?!

“Ühtne Eesti” kui Keskerakonna projekt

NO-teater on alustanud jõulise projektiga „Erakond Ühtne Eesti“, mille etendus-suurkogu on planeeritud 7. maiks. Sisuliselt on see lipukiri üle võetud Keskerakonna praktikast. On tõsi, et Keskerakond ei saanud seda varem üles tõsta, sest meedia oleks selle kohe sidunud Putini „Ühtse Venemaaga“. Nüüd on NO-teater tulnud appi ja Keskerakonnal on aeg oma slogan taas üles võtta.

RAIVO RAAVE
Tallinna Tervishoia
Kõrgkooli lektor

On imestatud, miks mõned keskerakondlased otseki häbenevad enda kuulmist erakonda. Ega siis pole imestada midagi, kui meedia on loonud ainsast otsustavatel hetkedel ja kriisides õigesti käitunud erakonnast pildi kui paariast.

Keskerakonnast kujundatud pilt

Mujalt tulnud kõrvaltvaatajale tundub see üsna imelik. Kus veel oleks selline plejaad väarikaid inimesi nagu Keski? Rein ja Jüri Ratas, Ain Seppik, Enn Eesmaa, Siiri Oviir, Kadri Simson jpt. No muidugi on Keski ka omad narrid ja triksterid* (ingl *trickster* kavalpea, sul – *Toim.*), aga see kuulub asja juurde. Mu meelest on praegusel ajal vaja just loovaid ja huumorimeelega riigimehi. Olen öelnud, et inimkonna pärispatt on võtta elu liiga tõsiselt. Mitte ainult inimesel pole 20% tema potentsiaalset teadlik ja 80% alateadlik, vaid see on nii ka ühiskonnal. Ühiskonna teadlik sotsiaalne *logos* on end ammendanud – on aeg mõjutada sotsiaalset *mythos*’t. Sellega NO-teater on alustanud ja Keskerakond võiks julgelt jätkata. Kogu dramaatilise ja mütolooiliseusega. Edgar Savisaar on Keskerakonda võrrelnud Noa laevaga – on loomulik, et selles on igat sorti rahvast. Moskvas on Punasel väljakul isegi esinduskatedraal nimetatud ei kellegi teise kui „*jurdivõvi*“ (ul-

like) Vassili Blazhennõi järgi. Seega olgem avatud ka sotsiaalse *mythos*’e protubeantsideks.

Keelatud diskursus

Kui nüüd meie poliitikat taas ratsionaalselt vaadata, siis korruptsiooni puhul ei saa Rahvaliidu vastu keegi. Valimis-lubadused? Reformierakonna omad on ju olnud lausa utopia. Ideoloogia? On imestusväärne, et tänases Euroopas on kuskil võimul veel selline kitsalt rahvuslik-natsionaalsete vaadetega partei nagu IRL. See on vananenud XX sajandi paradigma. Miks siis ikkagi Keskerakond on paaria? Ühelt poolt sestap, et Keskerakond on olnud hetkel domineeriva üldise arvamusega, ehk lubatud diskursusega, pisut erineval seisukohal. Hea uudis on see, et ratsionaalne sotsiaalne *logos* oma kangelasprojektidega on lõppenud ja on tulemas sotsiaalse *mythos*’e aeg, kõige selle loovuse, dramaatiliseuse, mütolooiliseuse ja huumoriga. Praegu on Keskerakond ainus, kes üldse midagi teeb hättasatunud inimeste heaks. Sotsiaalsed töökohad on lahendus, ehkki ajutine. Võlgade all ägavatele inimestele pankadega võrdsete õiguste andmine on samuti hädavajalik. Igati mõistlikust astmelisest tulemaksust on samuti tehtud paaria, kuigi praegu oleks selle käivitamine eluliselt vajalik.

Keskerakond kui päästelaev

Tegelikult on Keskerakond

täna juba enam kui erakond – see on ellujäämisviis. Ja sestap on sotsiaalse *mythos*’e režiimis tal kõige enam võimalusi. Kas teate, et rahvas kestab rahvana vaid seni, kuni ta areneb. Õigupoolest üks elanikkond, eri etnosed ehk rahvused moodustavad rahva vaid siis, kui nad on tõusuteel. Meil on aga juba uue iseseisvuse algusest alanud destruktiiivsed protsessid: elanikkonna katastroofiline kahanemine, vastuolud eestlaste ja venelaste vahel, noorte äravool, rahvastiku vaesumine jms. Integratsioon ei andnud tulemusi isegi mitte siis, kui see lõimumiseks nimetati – nii et lõpuks tuli ka rahvastikuminiistri tool likvideerida. Aga Keskerakonnas on integratsioon tulemusi andnud. Siin ei tehta vahet rahvuste vahel. Isegi nii, et vastased nimetavad seda erakonda juba vene parteiks. Samuti on tulinorimine Venemaaga üks väga rumal asi. Eesti geopoliitiline asend juba iseenesest määrab, et peaksime naabriga olema heades suhetes. On teada, et Eesti on korduvalt rikastunud tänu kaubandusele ja transiidile Venemaaga. Nüüd on see soomlaste saak. Nagu ka Nord Streami gaasijuhe ja selle võimalikud töökohad. Me oleme ise oma trumbid maha mänginud. On tõsi, et ainult Savisaare valitsus võiks siin midagi päästa, taastades Eesti geopoliitilise potentsiaali. Kuigi rikutud heaks teha pole kerge.

Ma ei tea, kas parempoolsed suudavad rahva veel euroimega ära petta, aga on parem, kui see tuleb, kui et tulemata jääb. Muidugi on see eriti hea Rootsi pankadele, kelle orjad me nii või teisiti kõik oleme. Eks ta ole! Juba meie eepos algas sõnadega „Laena mulle kannelt, Vanemuine...“.

Savisaare missioon

Kui heidame pilgu kollektiivsesse erakondlikku alateadvusse, siis siin on Savisaare suhtes kindlad ohumärgid. Kuna Edgar pole tavaline poliitik, vaid missiooniga riigimees ja isiksus, siis on ta teistele ohtlik.

Seda missiooni ei pea segamini ajama lihtsalt sarmi või karismaga. Ka Andres ja Indrek Tarandil on sarm ja karisma ning omamoodi karisma on ka Mart Laaril. Savisaare karisma taga on aga kutsumus. Tema missioon pole veel lõplikult avanenud, aga kuna see on oma olemuselt metafüüsiline, on peaaegu kõik tavapoliitikutud vaistlikult selle vastu. Kui Savisaar võrdleb Keski Noa laevaga, siis pole see lihtsalt kena metafoor, vaid ettenägelik tõlgendus. Muide, ka Noale pandi pahaks, kui ta kesk kuiva aega laeva ehtas, sest veeuputus ei uskunud keegi. Täehitas sedapilgetes aastaid – kuni päevani, mil seda oli tõesti vaja.

Et oma missiooni lõpuni viia – selleks aga võib olla ka eesti rahva ja riigi päästmine – vajab Edgari laevameeskonda. Too missioon, mille peamiseks kandjaks on tema, vajab ka kaaskandjaid, abilisi, töötegi-jaid. Edgari missioon pole ainult tema missioon, vaid on kogu Keskerakonna missioon. On au olla selles osaline. Seega võiks keskerakondlane end küll vabalt tunda oma kõrge kutsumuse vääriliseks – see tähendab, igati vääriliseks, isegi kui selleks läheb vaja mängida triksteri rolli.

„Ühtne Eesti“ on kõigele vaatamata Keskerakonna projekt ja on hea, et NO-teater sellele tuult purjedesse puhub.

Kelle huvide eest võitleb NO-teater?

Kilplased elik Tagurpidi-Toomad oleme ja nendeks vist ka jääme.

Demokraatlikes riikides on meedia ja eriti kunstiringkondade kriitika suunatud valitseva ringkonna vigade parandamisele. Meie kõik taolised ettevõtmised aina materdavad opositsiooni. Kaval kass on roninud puu kõrgemale oksale ja aina kähiseb allapoole!!!!

Praeguse riikliku propaganda järgi:

lõi praeguse riigi ... IRL; koostas ja võttis vastu põhiseaduse ... IRL; on praeguse riigikogu valimise seaduse põhiautor ... IRL (R. Taagepera); viimaste presidendivalimiste juhtpartei ... IRL; praeguse valitsuse kokkupanekul mängis esimest viiulit ... IRL; ainukesena on praeguses valitsuses koalitsioonis olevatest parteidest oma (!!!) ministreid välja vahetanud, s.t valitsust remontinud ... IRL; erastamist juhtis ... IRL; mtmekordne peaminister, Eesti ajaloo õpikute kirjutaja ja paljude majanduspreemiate (!!!!) laureaat Mart Laar juhhib erakonda ... IRL; parim president Lennart kuulus erakonda ... IRL; Meri põhitees oli „plats puhtaks“, teadagi kellest. Jne jne.

Pea kaksikümne aastat oleme pusinud ja ikka ... pange tähele!... – NO-teater võitleb ... Ansipi—Savisaare kliki vastu. MIS TOIMUB?

Aeg oleks juba halamine ja söim lõpetada ja peeglisse vaadata ... – IRL

Otto Otepäält
(Delfi kommentaariumist)

Mati Jakson 60

ajaloolasi, aga ka „Meie Matsi“ huumoripreemia laureate. Mati on igati aktiivne ega ole suu peale kukkunud. Ta on osalenud vist küll kõigil Keskerakonna korraldatud üritustel ja seal ka pildi peale suutnud jääda. Ning kui reporter talle küsimuse esitab, on Matil alati hea vastus hoobilt võtta – nii nagu kunagi raadios. Mäletan, kui Mati pärast pikka

haigusperioodi uuesti käima õppis ja taas Raadiomaja uksest sisse astus. Peeter Heinal käis just „Kultuurikaja“ lindistus ja ta läks mikrofoniga Mati juurde, öeldes: „Kuulsin Ralf Parve käest, et oled usin sugupuude koostaja. Jutusta nüüd raadiokuulajatele, kuidas seda tööd tehakse!“ Ja Mati rääkiski – ilma ettevalmistuseta, aga soravalt ja sel-

gelt nagu vana raadiomees.

Kui paarkümne aastat tagasi otsustasime asutada Eesti Huumoriliidu (EHL), oli ka Mati üks asutajaliikmetest. Aastaid on ta olnud ka Eesti Ajakirjanike Liidu liige. Andsin talle soovitusi, kui olin ise selle liidu esimees. Ütlesin Matile tookord, et ta kirjutab rohkem ja sageli sisukamalt kui nii mõnigi koosseisuline sulerrüütel. Matist oli abi ka liidu töös; ta aitas läbi viia mitmeid pressipäevi ja muid ettevõtmisi.

Mati Jakson on väga mitmekülgne mees. Kümmeaastat tagasi tegi ta tutvust õli-maaliga ja tänaseks on ta omandanud värvide lõuendile kandmisel täitsa arvestatava oskuse. Mati oskab mitte ainult ilu näha, vaid seda ka vaatajatele edasi anda.

Millest Mati rõõmu tunneb? Ta ise ütleb, et eriti suurt heameelt tunneb ta oma kahest pojast ja tütrest. Tal on ka lapselapsed Triinu ja Hanna-Liisa, mõle-

mad juba kooliealised.

Maast madalast suunas isa poegi sporti tegema. Tänaseks on mõlemad noored mehed valitud teele truuks jäänud. Vanem poeg jookseb iga päev 15 kilomeetrit ja on pikamaajooksus häid tulemusi saanud. Noorem harjutab jõusaalis muskleid ja tal on kulturismis olnud päris korralikud tulemused – üks hõbemedal ja kolm pronksmedalit Eesti meistri-võistlustelt.

Mitmekülgsete huvidega Mati on jõudnud oma parimasse loomeikka. Soovin talle eelkõige tugevat tervist ja loomulikult jätkuvat indu edaspidiseks! Usun, selle sooviga ühinevad paljud keskerakonnakaaslased.

Toivo Tootsen

P.S. Mati Jakson ütles, et üht tema huviala on võimalik näha alates 9. aprillist Tallinna Kunstihoones avataval näitusel. Head vaatamist!

Aprillis on sünnipäev paljudel mu kunagistel kolleegidel. Üks selline kevadelaps on Mati Jakson, kes 12. aprillil saab 60-aastaseks.

Tunnen Matit RAMETO-aegadest peale. Ta oli usin „Meelejahutaja“ lindistuste külastaja ja tegi ka ise kaastööd. Kui asutasime „Meelejahutaja“ aktsiaseltsi ja hakkasime välja andma ajalehte ja „Meelejahutaja Raamatukogu“, oli Mati üks viljakamaid autoreid, hiljem ka „Meelejahutaja“ ärijuht.

Tema raamat oli üks nendest, mille viietuhandene tiraazh täielikult ära osteti. See oli seda hinnatavam, et ilmus juba ajal, mil huumoriväljaandeid hakkasid välja vahetama klatši- ja seltskonnakroonikad.

Raamatute ostuedule aitas tublisti kaasa see, et Mati ei lootnud enam uutele lepingutele levifirmade ja raamatukauplustega, vaid hakkas neid trüki-seid hoopis ise ja parema eduga

müüma.

Mati on kirjutanud humoreske ja esitanud neid „Laupäevastuudio“ otsesaadetes koos Sulev Nõmmiku, Lembit Sibula, Raimo Aasa ja mitmete teiste tuntud naljameestega. Aga Mati meelisteemaks olid ja ilmselt on praegugi koomilised leiutised. Omal ajal korraldas huumorijakiri „Pikker“ Huumorikooli-võistlusi. Matil õnnestus see kolmel aastal ära võita.

Vahepeal läks tervis sedavõrd kehvaks, et Mati pidi pikka aega olema „koduarestis“. Paljud tema joonistused ja kirjatööd ongi tehtud selili voodis olles. Aga kuigi Mati kannatab tervisehäädade all tänini, on ta ikka uskunud huumori jõudu-andvasse toimesse. Arvan, et just see ongi teda püsti hoidnud ja tegusalt elada lasknud. Lisaks naljakatele leiutistele on Mati kirjutanud mitmete ajalehtedele põhjalikke portreelugusid tuntud kultuuriinimestest. Nende hulgas on

ETV	12:40	MI*
06:55	Terevisioon	Rahvakunstnikud
08:55	Draamasari Súdameasi	2020
09:45	Terevisioon*	Ajalik ja ajatu
11:45	Sõida maale!	Reisile minuga
12:30	Mida teie arvate?:	Dokumentaalfilm
13:25	Sind otsides*	Krabide teekond
13:55	Komöödiastari Allo Allo!	Õnne 13 (Eesti 2003)
14:25	Jamie Oliver	Aktuaalne kaamera
14:45	Kriminaalsari Hercule Poirot	Lasteekraan
16:30	Õnne 13	Nukufilm Ott kosmoses
17:00	Aktuaalne kaamera	Draamasari Súdameasi
17:05	Lasteekraan	17:40
17:40	Draamasari Súdameasi	18:30
18:30	Aktuaalne kaamera	19:00
19:00	Ringvaade	20:05
20:05	Osoon	21:00
20:30	Töötaja	21:39
21:00	Aktuaalne kaamera	21:40
21:39	Luuletus: Jaan Malin.	23:10
21:40	Välisilm	00:00
22:10	Välisilm esitleb: Lövinaised	00:15
23:10	Erisaade*	00:21
23:35	Ringvaade*	ERR uudised
00:40	Tagatargemad*	
01:12	ERR uudised	
		LAUPÄEV 17.04
		07:25
		07:40
		07:50
		08:00
		08:10
		08:35
		09:00
		09:30
		10:00
		10:45
		11:15
		12:05
		12:35
		13:25
		13:55
		14:50
		15:15
		15:40
		16:10
		16:55
		17:45
		18:00
		18:30
		18:40
		19:35
		20:00
		20:30
		21:00
		21:20
		21:36
		21:40
		22:20
		00:00
		00:40
		01:37
		PÜHAPÄEV 18.04
		07:25
		07:35
		07:40
		08:05
		08:15
		08:40
		09:00
		09:10
		10:00
		11:10
		11:45
		12:10
		13:30
		14:20
		14:30
		15:00
		15:30
		15:55
		16:40
		17:30
		18:30
		18:40
		18:45
		19:20
		19:30
		20:00
		20:30
		21:00
		21:25
		21:40
		21:55
		22:00
		22:05
		23:35
		00:15
		00:20
		01:19
		ERR uudised

ETV 2	15:10	maa
06:55	Kolm rubiini, 4	11:00
08:55	Ob-la-di, Ob-la-da	11:30
10:00	Osoon	12:00
10:30	Taas Hiinas, 2/4	12:35
11:00	Lastefilm Lota kolib	13:30
11:30	kodust ära	14:25
12:00	Tweenie-põngerjad	15:00
12:30	Künkaotsa kliinik	16:00
13:00	Aktuaalne kaamera (viipekeeles)	17:00
13:30	Aktuaalne kaamera (vene keeles)	17:55
14:00	Loomise laul	18:25
14:30	Liblikalend	19:00
15:00	Kõik, millest unistasin...	20:00
15:30	Soo	20:30
16:00	Kallima naeratus	20:50
16:30	Veel kord! Kukurpillid	23:25
17:00	ERR uudised	01:00
		PÜHAPÄEV 18.04
		09:05
		09:35
		10:00
		10:50
		11:20
		11:45
		12:15
		12:45
		13:25
		13:55
		14:10
		14:25
		14:55
		15:15
		15:40
		16:10
		16:30
		16:40
		17:00
		17:30
		18:30
		18:55
		19:20
		19:30
		19:45
		20:35
		21:05
		22:05
		22:55
		23:10
		23:57
		ERR uudised
		ESMASPÄEV 12.04
		6:00
		6:25
		6:45
		7:10
		7:30
		8:00
		9:00
		10:00
		11:00
		11:30
		12:00
		12:30
		13:30
		14:25
		15:00
		16:00
		17:00
		17:55
		18:25
		19:00
		20:00
		20:35
		21:35
		22:35
		23:30
		00:00
		0:30
		1:30
		3:15
		3:40
		4:30
		7:30
		8:00
		9:00
		10:00
		11:00
		12:00
		13:00
		14:25
		15:00
		16:00
		17:00
		17:55
		18:25
		19:00
		20:00
		20:35
		21:35
		22:35
		23:30
		00:00
		0:30
		1:30
		3:15
		3:40
		4:30
		7:30
		8:00
		9:00
		10:00
		11:00
		12:00
		13:00
		14:25
		15:00
		16:00
		17:00
		17:55
		18:25
		19:00
		20:00
		20:35
		21:35
		22:35
		23:30
		00:00
		0:30
		1:30
		3:15
		3:40
		4:30
		7:30
		8:00
		9:00
		10:00
		11:00
		12:00
		13:00
		14:25
		15:00
		16:00
		17:00
		17:55
		18:25
		19:00
		20:00
		20:35
		21:35
		22:35
		23:30
		00:00
		0:30
		1:30
		3:15
		3:40
		4:30
		7:30
		8:00
		9:00
		10:00
		11:00
		12:00
		13:00
		14:25
		15:00
		16:00
		17:00
		17:55
		18:25
		19:00
		20:00
		20:35
		21:35
		22:35
		23:30
		00:00
		0:30
		1:30
		3:15
		3:40
		4:30
		7:30
		8:00
		9:00
		10:00
		11:00
		12:00
		13:00
		14:25
		15:00
		16:00
		17:00
		17:55
		18:25
		19:00
		20:00
		20:35
		21:35
		22:35
		23:30
		00:00
		0:30
		1:30
		3:15
		3:40
		4:30
		7:30
		8:00
		9:00
		10:00
		11:00
		12:00
		13:00
		14:25
		15:00
		16:00
		17:00
		17:55
		18:25
		19:00
		20:00
		20:35
		21:35
		22:35
		23:30
		00:00
		0:30
		1:30
		3:15
		3:40
		4:30
		7:30
		8:00
		9:00
		10:00
		11:00
		12:00
		13:00
		14:25
		15:00
		16:00
		17:00
		17:55
		18:25
		19:00
		20:00
		20:35
		21:35
		22:35
		23:30
		00:00
		0:30
		1:30
		3:15
		3:40
		4:30
		7:30
		8:00
		9:00
		10:00
		11:00
		12:00
		13:00
		14:25
		15:00
		16:00
		17:00
		17:55
		18:25
		19:00
		20:00
		20:35
		21:35
		22:35
		23:30
		00:00
		0:30
		1:30
		3:15
		3:40
		4:30
		7:30
		8:00
		9:00
		10:00
		11:00
		12:00
		13:00
		14:25
		15:00
		16:00
		17:00
		17:55
		18:25
		19:00
		20:00
		20:35
		21:35
		22:35
		23:30
		00:00
		0:30
		1:30
		3:15
		3:40
		4:30
		7:30
		8:00
		9:00
		10:00
		11:00
		12:00
		13:00
		14:25

21:00 Naiste salajased elud
21:55 Da Vinci juurdus
22:45 Põrgulikud pruudid 3
23:35 Reporter
0:25 Aardekütt*
1:10 Night Chat
5:00 After Chat

TEISIPÄEV 13.04

6:10 Uudised vene keeles
6:40 Victoria*, 112/171
7:20 Tee õnnele*, 215
8:10 Meedium*
9:00 Oprah*
9:50 Top Shop
10:05 Victoria, 113/171
10:50 Kodusaade*
11:30 Ameerika supermodell 9*
12:20 Naiste vahetus
13:10 Top Shop
13:25 Mängufilm Kihlus ja eelarvamus*
15:25 Tee õnnele, 216
16:20 Oprah
17:10 McLeodi tütreid
18:00 Meedium
18:50 Üks teist
19:20 Ameerika supermodell 9
20:10 Aardekütt
21:00 Alasti kaunitar
21:55 90210: Kõrgseltskond
22:45 Pushing Daisies
23:35 Reporter
0:25 Aardekütt*
1:10 Night Chat
5:00 After Chat

KOLMAPÄEV 14.04

6:10 Uudised vene keeles
6:40 Victoria*, 113/171
7:20 Tee õnnele*, 216
8:10 Meedium*
9:00 Oprah*
9:50 Top Shop
10:05 Victoria, 114/171
10:50 Hooaeg*
11:30 Ameerika supermodell 9*
12:25 Selgeltnägijate tuleproov*
13:20 Top Shop
13:35 Da Vinci juurdus*
14:30 Naiste salajased elud*
15:25 Tee õnnele, 217
16:20 Oprah
17:10 McLeodi tütreid
18:00 Meedium
18:50 Üks teist
19:20 Ameerika supermodell 9
20:10 Aardekütt
21:00 Superlapsehoidja
21:55 Meie salajane elu
22:45 Kuulsuste ekstreemsused
23:35 Reporter
0:25 Aardekütt*
1:10 Night Chat
5:00 After Chat

NELJAPÄEV 15.04

6:10 Uudised vene keeles
6:40 Victoria*, 114/171
7:20 Tee õnnele*, 217
8:10 Meedium*
9:00 Oprah*
9:50 Top Shop
10:05 Victoria, 115/171
10:55 Nigella ampsud*
11:30 Ameerika supermodell 9*
12:25 Põrgulikud pruudid 3*
13:20 Top Shop
13:35 Abracadabra
14:25 Alasti kaunitar*
15:25 Tee õnnele, 218
16:20 Oprah
17:10 McLeodi tütreid
18:00 Meedium
18:50 Üks teist
19:20 Ameerika supermodell 9
20:10 Aardekütt
21:00 Mängufilm Önnistatud
22:55 Hollywoodi elud
23:25 Reporter
0:15 Aardekütt*
1:00 Night Chat
5:00 After Chat

REEDE 16.04

6:10 Uudised vene keeles
6:40 Victoria*, 115/171
7:20 Tee õnnele*, 218
8:10 Meedium*
9:00 Oprah*
9:50 Top Shop
10:05 Victoria, 116/171
11:00 Ostuhetk
11:30 Ameerika supermodell 9*
12:25 Meie salajane elu*
13:20 Top Shop
13:35 Kuulsuste ekstreemsused*
14:30 Superlapsehoidja*
15:25 Tee õnnele, 219
16:20 Oprah
17:10 McLeodi tütreid
18:00 Meedium
18:50 Üks teist
19:20 Ameerika supermodell 9
20:10 Aardekütt
21:00 Mängufilm Võidusõit

23:05 Hollywoodi elud
23:35 Reporter
0:25 Aardekütt*
1:10 Night Chat
5:00 After Chat

LAUPÄEV 17.04

6:35 Uudised vene keeles
7:05 Top Shop
7:20 Mängufilm Võidusõit*
9:25 Tantsi, kui oskad! 3
10:20 Top Shop
10:35 Põrgulikud pruudid 3*
11:30 Mängufilm Önnistatud*
13:25 Mängufilm Manhattani tuhkatriinu
15:20 Da Vinci juurdus*
16:10 90210*: Kõrgseltskond
17:00 Meie salajane elu*
17:50 Superlapsehoidja*
18:40 Alasti kaunitar*
19:35 Ellujääja
20:05 Inga Lindström - Hanna pidu
21:40 Selgeltnägijate tuleproov
22:35 Naiste salajased elud*
23:25 Mängufilm Häaled
0:55 Reporter+
1:25 Night Chat
5:00 After Chat

PÜHAPÄEV 18.04

7:10 Uudised vene keeles
7:40 Top Shop
7:55 Inga Lindström - Hanna pidu*
9:35 Tantsi, kui oskad! 3
10:30 Top Shop
10:45 Kodusaade
11:30 Nigella ampsud
12:05 Kokasaade - Lusikas
12:45 Hooaeg
13:30 Oprah*
17:40 Kuulsuste ekstreemsused*
18:30 Naiste salajased elud*
19:20 Selgeltnägijate tuleproov*
20:15 Tähed muusikas
21:05 Mängufilm Vaatega tuba
22:50 Alasti kaunitar*
23:40 Hollywoodi elud*
0:05 Reporter+
0:35 Night Chat
5:00 After Chat

TV 3**ESMASPÄEV 12.04**

06.15 Multifilm Titaanide klass
06.40 Multifilm Minu sõbrad
07.05 Tigger ja Puhh
07.30 Multifilm Käsna kalle
07.55 Multifilm Avatar
08.55 Igavene homme*
09.55 Kirgede torm*
10.20 Vaprad ja ilusad*
10.50 Miami Vice
11.45 Top Shop
12.10 Laulud tähtedega*
14.05 H2O - Merineitsid
14.35 A-Rühm
15.30 Kodu keset linna
16.30 Igavene homme
17.30 Vaprad ja ilusad
17.55 Kirgede torm
18.55 TV3 uudised
19.30 Kodu keset linna
20.00 Kõige naljakamad kodu videod
20.35 Raport
21.05 C.S.I. Miami
22.00 SUUR FILM.
Fantastiline nelik
00.05 C.S.I. New York
01.05 Miami Vice
02.00 NYPD Blue
02.50 Telejazz Live
04.50 Kõige naljakamad kodu videod*
05.20 Raport*
05.45 TV3 uudised*

TEISIPÄEV 13.04

06.15 Multifilm Titaanide klass
06.40 Multifilm Minu sõbrad
07.05 Tigger ja Puhh
07.30 Multifilm Käsna kalle
07.55 Multifilm Avatar
08.55 Igavene homme*
09.55 Kirgede torm*
10.20 Vaprad ja ilusad*
10.50 Kodu keset linna*
11.45 Miami Vice
11.45 Top Shop
12.10 C.S.I. Miami
13.10 Suhkruhertsogid
14.05 H2O - Merineitsid
14.35 A-Rühm
15.30 Kodu keset linna
16.30 Igavene homme
17.30 Vaprad ja ilusad
17.55 Kirgede torm
18.55 TV3 uudised
19.30 Kodu keset linna
20.00 Kaua võib
20.30 Dr House
21.30 Mängufilm Mina, robot

23.35 C.S.I. New York
00.35 Pögenemine
01.30 NYPD Blue
02.20 Kaua võib*
02.50 Telejazz Live
4.55 Stop!*
05.20 Kaua võib*
05.45 TV3 uudised*

KOLMAPÄEV 14.04

06.15 Multifilm Titaanide klass
06.40 Multifilm Minu sõbrad
07.05 Tigger ja Puhh
07.30 Multifilm Käsna kalle
07.55 Multifilm Avatar
08.55 Igavene homme*
09.55 Kirgede torm*
10.20 Vaprad ja ilusad*
10.50 Miami Vice
11.45 Top Shop
12.10 Dr House: Mu naha all*
13.10 Täitsa tavaline mees
14.05 H2O - Merineitsid
14.35 A-Rühm
15.30 Kodu keset linna
16.30 Igavene homme
17.30 Vaprad ja ilusad
17.55 Kirgede torm
18.55 TV3 uudised
19.30 Kodu keset linna
20.00 Unistuste printsess
21.00 Elu veinimõisas
22.00 Top Gear
23.05 Kõik mängus! I poolfinaal
00.05 Kondid
01.00 Shark
01.50 Mis toimub?
02.20 Kuni surm meid lahutab
02.45 Telejazz Live
04.50 Top Gear*
05.45 TV3 uudised*

NELJAPÄEV 15.04

06.15 Multifilm Titaanide klass
06.40 Multifilm Minu sõbrad
07.05 Tigger ja Puhh
07.30 Multifilm Käsna kalle
07.55 Multifilm Avatar
08.55 Igavene homme*
09.55 Kirgede torm*
10.20 Vaprad ja ilusad*
10.50 Miami Vice
11.45 Top Shop
12.10 Unistuste printsess*
13.10 Võta või jäta*
14.05 H2O - Merineitsid
14.35 A-Rühm
15.30 Kodu keset linna
16.30 Igavene homme
17.30 Vaprad ja ilusad
17.55 Kirgede torm
18.55 TV3 uudised
19.30 Kodu keset linna
20.00 Stiilpäevik
20.30 Grey anatoomia
22.30 Värske Ekspress
23.30 Päästjad
00.30 Vastasseis
01.20 Hopkins
02.05 Värske Ekspress*
02.55 Telejazz Live
04.55 Stiilpäevik: Appi tõttab Ženja Fokin
05.20 Naistemaailm*
05.45 TV3 uudised*

REEDE 16.04

06.15 Multifilm Titaanide klass
06.40 Multifilm Minu sõbrad
07.05 Tigger ja Puhh
07.30 Multifilm Käsna kalle
07.55 Multifilm Avatar
08.55 Igavene homme*
09.55 Kirgede torm*
10.20 Vaprad ja ilusad*
10.50 Miami Vice
11.45 Top Shop
12.10 Värske Ekspress*
13.10 Kättemaksukontor: Seif*
14.05 H2O - Merineitsid
14.35 A-Rühm
15.30 Kodu keset linna
16.30 Igavene homme
17.30 Vaprad ja ilusad
17.55 Kirgede torm
18.55 TV3 uudised
19.30 Kodu keset linna
20.00 Vanad ja kobedad
20.35 Võta või jäta
21.35 NCIS: Kriminallistid:
Mängufilm Öudne film
00.10 Mängufilm Mägedel on silmad
02.10 Mängufilm Tulnukas
Tulnuka vastu
03.50 Mängufilm Öudne film
05.10 TV3 uudised*

LAUPÄEV 17.04

05.40 Kirgede torm
07.20 Multifilm Teismelised
najakilpkonnad
07.45 Multifilm
Rentsliisõdalased
08.10 Multifilm Eriagent Oso
08.35 Multifilm Roosa panter

09.00 Multifilm Mehed mustas
09.30 Imelaps Malcolm
10.00 Head isu
10.30 Stiilpäevik
11.00 Nurgakivi
11.30 Naistemaailm
12.00 Grey anatoomia
13.00 Kättemaksukontor
14.00 Mängufilm Poistebänd
15.45 Mängufilm Mees toolis
18.00 Homsed uudised
18.55 TV3 uudised.
Nädalalõpp
20.30 Mängufilm Suur paks
valevorst
22.15 Mängufilm Hope
Springs
00.05 Mängufilm O - ring
sulgub
02.00 Mängufilm Tappev
asteroid
03.40 Mängufilm
Härjapõlvlane 6
05.10 TV3 uudised.
Nädalalõpp*

PÜHAPÄEV 18.04

05.40 Kirgede torm
07.20 Multifilm Teismelised
najakilpkonnad
07.45 Multifilm
Rentsliisõdalased
08.10 Multifilm Eriagent Oso
08.35 Multifilm Roosa panter
9.00 Multifilm Mehed mustas
09.30 Imelaps Malcolm
10.00 Vilde tee*
11.00 Stop!
11.40 Vormel-1 MM
14.05 Mängufilm Huck ja
ärtkuningas
16.00 Mängufilm Minu sõber
Flicka
17.55 Unistuste printsess*
18.55 TV3 uudised
19.30 Laulud tähtedega
21.10 Laulud tähtedega:
Hääletus
21.30 Mängufilm Indiana
kadunud laeka jäil
23.45 Mängufilm Jesse Stone:
Surm paradisiis
01.30 NCIS: Kriminallistid
02.20 Telejazz Live
04.30 NCIS: Kriminallistid:
Tappa Ari (2)*
05.20 Mis toimub?
05.45 TV3 uudised.
Nädalalõpp*

TV 14**ESMASPÄEV 12.04**

00:00 Info TV
18:25 Eesti Mehe Tervis.
Esinevad dr. Eero
Merilind ja prof.
Margus Viigimaa
19:00 Tulest tulnud.
Dokumentaalfilm Tiit
Veeberist.
20:00 Koolilümpia Eestis
20:15 Pealinnapiit
20:45 Riigikogu istung
arupärimistele
vastamine
00:00 Info TV

TEISIPÄEV 13.04

00:00 Info TV
18:15 Pealinnapiit*
18:45 Eesti Jalgpalli
Karikavõistluste
veerandfinaal.
02:56 Otseülekanne
Valmisolek.
Dokumentaalfilm 20.
augustist 1991.
21:15 20 Augusti Klubi.
Juubeliistung
Riigikogus.
23:00 Info TV

KOLMAPÄEV 14.04

00:00 Info TV
18:25 EMT Estoloppet
18:40 Eesti Mehe Tervis.
Esineb Janek Mäggi
19:10 Pealinnapiit*
19:40 Justiitsminister Rein
Lang, meediaomanik
Hans H. Luiik, jurist
Carri Ginter ja EAL
esimees Peeter Ernits
arutavad nn
allikakaitse
eelnõud SE 656.
20:55 Eesti Jalgpalli
Karikavõistluste
veerandfinaal*
23:00 Info TV

ELJAPÄEV 15.04

00:00 Info TV
18:25 Eesti Mehe Tervis.
Esineb Anu Kasmel
18:55 Pealinnapiit*
19:25 Eesti Poks 100

20:00 Neljas
Omavalitsusfoorum
22:05 Mehe tervis.
23:05 Info TV

REEDE 16.04

00:00 Info TV
18:30 Valgusetoojad. Jüri Lina
dokumentaalfilm
massoonidest
19:45 Eestlased Kremlis.
Dokumentaalfilm
20. Augusti klubi.
21:00 Juubeliistung
Riigikogus.
23:00 Info TV

LAUPÄEV 17.04

00:00 Info TV
16:55 Eesti MV jalgpallis
18:55 Dokumentaaltrilooogia
Võitlus sinimustvalge
eest: Valge
19:30 20 aastat omariikluse
taastanud valitsuse
moodustamisest. I osa.

Esinevad Edgar
Savisaar, Raivo vare,
Jüri Raidla, Juhana
Kivirähk, Aavo Kokk ja
Jaak Ieimann.

21:15 E-Piim 100
21:35 Südamejuust
22:05 Vaatefilm Taist. Autor
Jüri Lina.
23:00 Info TV

PÜHAPÄEV 18.04

00:00 Info TV
15:45 Riigikogu istung
18:45 Eesti Mehe tervis.
19:05 20 aastat omariikluse
taastanud valitsuse
moodustamisest. II osa.
20:40 Olümpiaharidusnädal
Soome koolides
21:00 Eesti MV jalgpallis VIII
voor: JK Kalju - FC
Flora*
23:00 Info TV

KUTSE

Olete oodatud 15. aprillil 2010 algusega kell 18.00
Nõmme Muuseumi (Jaama 18, Nõmme),
kus jätkame loengutega sarjas

Nõmme
on minu kodu

MIDA TEHA, ET INIMENE OLEKS
FÜÜSILISELT JA VAIMSELT TERVE

teoloog Einar Laigna

Üritust korraldavad MTÜ Meie kodu Nõmme
ja Eesti Keskerakonna Nõmme piirkond.

**Helle Kalda
Tartus**

Reedel, 9. aprillil kell 14 -16

võtab huvilisi vastu (Keskerakonna büroos Ülikooli 12.)
Riigikogu liige ja Eesti Üürnike Liidu esimees
Helle Kalda.

Eelregistreerimine tel 55 682 756.

Reedel, 9. aprillil kell 16.00

kohtub Helle Kalda samas tartlastega

Laupäeval, 10. aprillil kell 11.00

Tartus Kirjandusmuuseumi saalis (Vanemuise 42)
korteriuhistute ja korteriomanike ümarlaud.

Vello Lukk Jõgeval

Laupäeval, 10. aprillil kell 10-14

kohtub

valijatega Keskerakonna Jõgevamaa

piirkonnabüroos (Suur tn 14, Jõgeva)

Keskerakonna Jõgevamaa piirkonna aseesimees ja

Jõgeva valla Keskerakonna osakonna esimees,

Jõgeva vallavalitsuse liige

Vello Lukk.

Keskerakonna Lasnamäe piirkond
leinab oma kauaaegset liiget

LINDA PETERS

20.04.1928 - 02.04.2010

Kaastunne omastele

